

STEENWIJK WEST

EVALUATIE 25 JAAR WIJKVERNIEUWING

In opdracht van
gemeente Steenwijkerland en
Woonconcept

GRONINGEN | ROTTERDAM | EINDHOVEN

1. INLEIDING	4
2. AANPAK	7
3. CONCLUSIES	10
4. VERDIEPING	23
5. AANBEVELINGEN	31
6. BIJLAGEN	41
A. BUREAUONDERZOEK	
B. WIJKSCAN	
C. INTERVIEWS	
D. DE WIJK IN	
E. EVALUATIE DOELEN	
F. SOCIALE CIJFERS	
G. INSPIRATIE	
H. BRONVERMELDING	

1

INLEIDING

WIJKVERNIEUWING STEENWIJK-WEST

In de wijk Steenwijk-West is iets bijzonders aan de hand. Er wordt al bijna 25 jaar gewerkt aan een nieuwe wijk. Een nieuwe wijk in fysiek en in sociaal opzicht. In 2009 is het Wijkplan afgerond en vanaf 2010 vormt een samen met bewoners opgestelde Wijkvisie de leidraad voor de wijkvernieuwing. In 2025 loopt de Wijkvisie af.

Aanleiding wijkvernieuwing Steenwijk-West

Het algemene beeld van Steenwijk-West in de jaren '90 was dat van een achterstandswijk, waarbij enerzijds sprake was van een sterk verouderde en niet meer passende woningvoorraad, en anderzijds van grote sociaaleconomische problematiek onder de wijkbewoners. Deze twee aspecten vormden de belangrijkste drijfveren voor de gemeente, woningcorporatie en wijkinstellingen - zoals de wijkvereniging – om met de wijk aan het werk te gaan.

Evaluatie

De gemeente Steenwijkerland en Woonconcept hebben, nu het einde van de Wijkvisie Steenwijk-West 2010-2025 dichterbij komt, de behoefte om terug te kijken op 25 jaar wijkvernieuwing. Hebben alle inspanningen geleid tot een wijk die mooier, socialer en toekomstbestendiger is geworden? Hoe steekt de wijk nu in elkaar? En vooruitblikkend: zit het werk er op of is er nog inzet gewenst in de toekomst?

De gemeente Steenwijkerland en Woonconcept willen geleerde lessen in beeld brengen, mede voor de aanpak van andere wijken. Daarnaast dient het onderzoek te leiden tot suggesties en aanbevelingen waarmee de betrokken organisaties gerichte besluiten kunnen nemen ten aanzien van de vervolgaanpak van Steenwijk-West.

Vraag

De door de gemeente en Woonconcept voorgestelde aanpak van het onderzoek naar de wijkaanpak kent een uiteenzetting in 3 fases:

1. Verleden: Hebben alle inspanningen geleid tot het beoogde resultaat?
2. Heden: Hoe steekt de wijk nu in elkaar?
3. Toekomst: Welke inzet van betrokken organisaties is nog gewenst in de toekomst?

OVER STEENWIJK-WEST

Steenwijk-West is een wijk uit de tijd van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog. In deze periode zijn veel rijwoningen gebouwd. In de jaren '80 is de wijk uitgebreid aan de westkant. Daarnaast is de wijk verkeersluw gemaakt door het verkeer om te leiden via de Vendelweg. De wijk wordt verder omringd door groen. In de jaren '90 is het groengebied rondom de wijk vergroot met de aanleg van een plas en omliggend bosgebied. Ook is de wijk verbonden aan de noordrand met park Rams Woerthe. Tot slot ligt ten zuiden van de wijk het Zuidwester-gebied.

In 2023 woonden er 2.760 inwoners in Steenwijk-West. Er is een daling in het inwonersaantal te zien in de afgelopen 20 jaar. Gemeentebreed is er juist een stijging te zien in het inwonersaantal.

Aantal inwoners	West	Steenwijkerland
2004	3.150	42.850
2009	2.940	43.220
2023	2.760	45.376

TABEL INWONERSAANTAL (BRON: CBS)

2 **AANPAK**

ONDERZOEK KAW

Aanpak

De aanpak in de uitvraag van de gemeente en Woonconcept bestaat uit drie vraagstukken, opgedeeld in 3 fasen: Verleden, Heden en Toekomst.

De 3 fasen zijn niet strikt gescheiden onderzocht. Er is namelijk een sterke relatie tussen Verleden en Heden: de inspanningen in het Verleden hebben de wijk gemaakt tot hoe de wijk er nu in het Heden bij ligt.

Met de inzichten uit ons onderzoek naar Verleden en Heden hebben we een beeld geschetst van wat er in de Toekomst nog gewenst is qua inzet.

We presenteren de resultaten van het onderzoek naar Verleden, Heden en Toekomst in drie delen:

Conclusies, Verdieping en Aanbevelingen. We hebben hiervoor 6 stappen doorlopen (zie figuur rechts).

Leeswijzer

Hoofdstuk 3 – Conclusies: op basis van stappen 1 t/m 3 presenteren we hier de conclusies aan de hand van de evaluatie van de doelen. Voor een uitgebreide evaluatie per doel, zie Bijlage E.

Hoofdstuk 4 – Verdieping: op basis van stappen 4 en 5 volgt hier een uiteenzetting van de uitkomsten van de themasessies.

Hoofdstuk 5 – Aanbevelingen: de laatste stap, stap 6, is het doen van aanbevelingen voor de toekomst van Steenwijk-West. Naast aanbevelingen hebben we enkele inspirerende voorbeelden verzameld en eerste stappen geformuleerd. Zie Bijlage G.

stap

1

Evaluatie doelen

Op basis van

- Deskresearch
- Interviews met betrokken professionals
- Gesprekken met bewoners

2

Voorlopige conclusies

Aan de hand van de evaluatie van de doelen

3

Reflectie KAW

Met verschillende specialisten binnen KAW gerefecteerd op de voorlopige conclusies

4

Het net ophalen

Met de projectgroep het net opgehaald en vastgesteld welke onderwerpen verdiepend besproken dienden te worden

5

Verdieping

Themasessies op 3 onderwerpen die met wijkprofessionals verdiepend besproken zijn onder leiding van een specialist vanuit KAW

6

Aanbevelingen

Aanbevelingen voor de toekomst van Steenwijk-West

ONDERZOEK KAW

Proces en methoden

We hebben tijdens het onderzoek verschillende methoden gebruikt om tot de conclusies en aanbevelingen te komen. We lichten deze methoden hier kort toe. De figuur onderaan geeft het proces van het onderzoek in tijd weer. Hier is de reguliere afstemming die met de projectgroep plaatsvond niet in opgenomen.

Bronvermelding

Binnen het onderzoek maken we gebruik van verschillende bronnen. De gebruikte bronnen hebben we ingedeeld met cijfers. We verwijzen hiernaar met **(cijfer, jaartal)**. Voor een overzicht van de gebruikte bronnen inclusief indeling op cijfer zie Bijlage H.

Bureauonderzoek

We hebben alle relevante documenten over de wijkvernieuwing onderzocht. Deze documenten samen vormen een analyse van visie, programma en uitgevoerde acties in de wijk (zie Bijlage A).

Naast documentanalyse hebben we de wijk op thema in kaart gebracht. Deze wijkscan omvat een analyse op woningniveau, een kijk op de klimaatbestendigheid van de wijk en de sociale ontwikkeling van Steenwijk-West. Een overzicht van de kaarten inclusief toelichting is te vinden onder Bijlage B.

Interviews

We hebben gesprekken gevoerd met sleutelfiguren en professionals uit de wijk. De keuze voor deze personen is afgestemd met de projectgroep. We voerden de gesprekken aan de hand van een algemene interviewleidraad (zie Bijlage C).

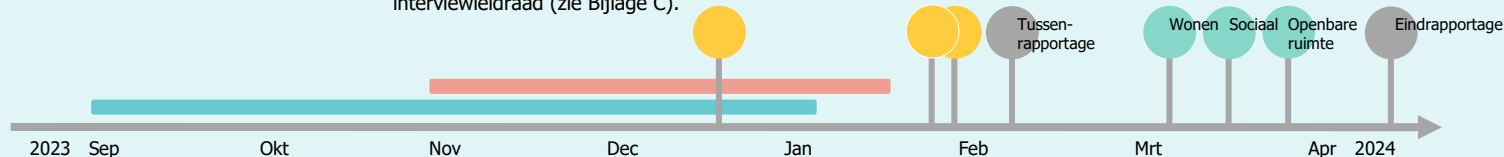
De wijk in

We zijn in gesprek gegaan met wijkbewoners. We stonden drie middagen op verschillende locaties in de wijk met een wijkkeet, feestpop, spandoek, koffie en thee én wat lekkers.

We gingen in gesprek met wijkbewoners aan de hand van vier thema's: Wonen, Openbare ruimte, Sociaal en Participatie. We hebben in totaal met 106 wijkbewoners over Steenwijk-West gesproken (zie Bijlage D).

Themasessies

We hebben op basis van de voorlopige conclusies en reflectie van KAW met de projectgroep besloten om drie themasessies te organiseren op de thema's Wonen, Sociaal en Openbare ruimte.

3

CONCLUSIES

VOORAF – CONCLUSIES DOELEN

De Wijkvisie in hoofdlijnen

Na het aflopen van het Wijkplan in 2009 wordt er vanaf 2010 gewerkt aan de wijk vanuit de Wijkvisie. Deze Wijkvisie is opgesteld met als doel een eindbeeld te maken van een toekomst- en levensloopbestendige wijk met een gemêleerd woningaanbod (huur en koop) voor jong en oud. In de Wijkvisie wordt eveneens ingespeeld op de toekomstige veranderingen in de vraag naar woningtypen.

De Wijkvisie beoogt een integrale fysieke en sociale aanpak. Voor wat betreft de fysieke aanpak zijn vanaf 2010 vijf hoofdlijnen geformuleerd. Voor de sociale aanpak zijn er geen gerichte projecten benoemd. Wel is er gewerkt aan bewonersbegeleiding, bewonersparticipatie en verminderen van individuele problematiek.

Ten slotte is naast de projectenaanpak in het fysieke deel in 2010 nog een inhoudelijk hoofdstuk ingebouwd, te weten de duurzaamheidsambities. Hierin wordt aangegeven dat de bestaande woningen energiezuiniger worden gemaakt, o.a. op basis van een nog op te stellen Energievisie van Woonconcept. Deze ambities staan in de samenwerkingsovereenkomst (niet in de Wijkvisie).

Doelen Sociale Routeplanner

Sinds 2015 wordt, naast de Wijkvisie, gewerkt met de Sociale Routeplanner. Met als doel: richting geven aan de sociale ontwikkeling van Steenwijk-West. Deze sociale aanpak heeft een focus op drie hoofdlijnen die elkaar deels ook overlappen: sociale stijging, participatie en preventie.

Indeling doelen

Om te komen tot aanbevelingen voor Steenwijk-West zetten we in dit hoofdstuk de conclusies, getrokken op basis van ons onderzoek, op een rij. Voor het kaderen van de conclusies hebben we de doelen uit de Wijkvisie als uitgangspunt genomen. We delen de gestelde doelen uit de Wijkvisie en de Sociale Routeplanner op in twee groepen: fysieke en sociale doelen. Zie ook Bijlage E voor een uitgebreide evaluatie per doel en Bijlage F voor meer informatie over sociale cijfers.

Doelen 'fysiek' vanaf 2010

1. Behoud sociale structuur en meer woningdifferentiatie
2. Behoud bestaande stedenbouwkundige structuur en versterken groenstructuur
3. Oplossen water- en parkeerproblematiek

Doelen 'sociaal' vanaf 2015

1. Sociale stijging
2. Participatie
3. Preventie

CONCLUSIES FYSIEKE DOELEN

1. Behoud sociale structuur en meer woningdifferentiatie

- Er is door de jaren heen een behoorlijke sloop-nieuwbouw opgave gerealiseerd.
- Ondanks een focus op minder grootschalige ingrepen zijn er alsnog grote ruimtelijke ingrepen gedaan (o.a. Bloemenbuurt / Jan Steenstraat).
- Kleinschalige ingrepen kunnen alsnog grote impact hebben op het dagelijkse leven van bewoners. In de gesprekken met bewoners is dit af en toe benoemd, maar dit is niet een groot thema. Er is niet gesproken met de bewoners die uit de wijk zijn verhuisd. Het effect op hen weten we niet.
- Door herstructurering is het aandeel sociale huur verminderd om zo te zorgen voor een betere balans tussen huur en koop. Het aandeel huur is echter nog steeds fors, ook gemeentelijk gezien.
- Bewoners typeren de wijk op een aantal plekken nog steeds als een volkswijk (o.a. Het Dal). Ze geven over het algemeen aan het gevoel te hebben dat hun wijk de sociale identiteit heeft

behouden, ondanks de instroom van nieuwe bewoners.

- Bewoners hebben via de terugkeerregeling in het sociaal plan veelal de mogelijkheid gehad om, naar wens, een andere woning te vinden in de wijk. Bestaande burens zijn soms gezamenlijk overgegaan naar nieuwe woningen (Bloemenbuurt, Jan Steenstraat).
- Er is bewust gewerkt aan het behoud van de sociale structuur, echter de maatschappij verandert ook (individualistischer) en dat is volgens de betrokken professionals ook van invloed geweest op de sociale cohesie en het actief zijn voor de wijk. Bewoners geven overigens vaak aan dat het contact met de directe omgeving goed is.
- Het toewijzingsbeleid heeft invloed op de sociale structuur van de wijk. Er zijn om diverse redenen veel bewoners met een zorgvraag of hulpbehoefte in de wijk. Hier lijkt niet op te zijn gestuurd door de projectorganisatie.

Jan Steenstraat – archief Kijk op West (2022)

CONCLUSIES FYSIEKE DOELEN

Reflectie KAW

Recht van terugkeer bij sloop is vastgelegd in de Woningwet. De ervaring leert dat vaak 20-30% van de bewoners terugkeert. Er is gefaciliteerd dat bij sloop bewoners veelal in de wijk konden terugkeren, bijvoorbeeld in de Bloemenbuurt en Jan Steenstraat.

Er had ook een tegengesteld doel kunnen worden gesteld, namelijk: het juist uit elkaar halen van bepaalde sociale verbanden. Om op die wijze verschuiving in de wijk en stad te realiseren. Er was namelijk veel sociale problematiek in bepaalde delen van Steenwijk-West. Door ervoor te kiezen om de identiteit en sociale structuren te behouden, accepteer je daarmee ook dat er veel inzet van professionals en welzijn nodig blijft. Het behouden van de sociale structuur is zoals het lijkt behaald, maar achteraf gezien is de vraag of het een verstandig doel is geweest ten aanzien van het draagvermogen van de wijk.

Woningdifferentiatie

Woningdifferentiatie is op twee manieren uitlegbaar. Ten eerste als betere balans tussen huur en koop. Dat is gedeeltelijk verbeterd, maar nog steeds zijn er per saldo veel huurwoningen in de wijk (77% is huur), waar dit percentage gemeentelijk op 34% ligt in 2023. Ten tweede is woningdifferentiatie uitlegbaar als een betere balans in woningtypologieën. Dat is redelijk gelukt.

Naar de toekomst toe zou je meer kleinere woningen voor kleine huishoudens (jong en oud) willen toevoegen. Bij toekomstige sloop kun je daarmee twee kanten op. Grondgebonden (gezins)woningen toevoegen met minder aantallen of kiezen voor levensloopbestendige appartementen. De keuze die je hierin maakt hangt af van of je wilt bouwen voor de wijk of voor de stad (wie is je doelgroep?). Op het terrein rondom de Jan Steenstraat komen 78 nieuwe woningen (huur), waaronder levensloopbestendige woningen, eengezinswoningen en appartementen. Daarnaast is het relevant om te onderzoeken welke

kansen er zijn binnen de bestaande voorraad (splitsen of omvormen, in plaats van sloop-nieuwbouw). Zie onder andere het onderzoek *Ruimte Zat* van KAW (16, 2020).

Toewijzingsbeleid

Het beleid is nu passend toewijzen, wat zorgt voor een concentratie van problematiek, maar je kunt er als woningcorporatie ook voor kiezen om hier meer op te sturen. Door niet de bovenste huurder op de lijst de woning te geven, maar op maat toe te wijzen (voorbeeld tuinwijken Vreewijk/Haagstede, Rotterdam – Zie Bijlage G, p.91).

CONCLUSIES FYSIEKE DOELEN

2. Behoud bestaande stedenbouwkundige structuur en versterken groenstructuur

- Op het oog is de bestaande stedenbouwkundige structuur grotendeels behouden gebleven.
- Ondanks een focus op kleinschalige ruimtelijke ingrepen zijn er nog wel enkele grootschalige ingrepen gedaan (e.g. realisatie de Zuidwester).
- De wijk is groener geworden door de aanleg van nieuw groen en het beter verbinden van bestaand groen (e.g. De Zuidwester, Bloemenbuurt / Jan Steenstraat, groene arm tussen Villa Parkzicht en de voormalige Korf-locatie). Bewoners benoemen vaak de mooi opgeknapte en groene openbare ruimte, met fijne straten als positief punt in de wijk.
- De ruimtelijke doelstellingen zaten duidelijk in de Wijkvisie, door de tijd heen werden specifieke thema's belangrijker (klimaatadaptatie, biodiversiteit, etc.). Zo is onder andere naast de focus op het versterken van de groenstructuren ook gekozen voor het aanleggen van wadi's.

Ondanks dat Steenwijk-West beschikt over prachtige groene delen in de wijk en de nabije omgeving, ligt er nog wel een uitdaging om hittestress en wateroverlast tegen te gaan.

Reflectie KAW

In de eerste fasen van het proces in de periode 2001-2009 is er ingegrepen in het gebied tussen Verlaatseweg en Vondelstraat. De gedachte hierachter was het komen tot een betere balans tussen huur- en koopwoningen. Dat is slechts ten dele gelukt. Vanaf 2010 is met de Wijkvisie ten doel gesteld om meer chirurgische ingrepen te doen in de wijk. Daarmee is de stedenbouwkundige structuur grotendeels behouden. Wel is er een forse sloopopgave binnen de voorraad van de woningcorporatie doorgevoerd. In totaal zijn 274 bebo's (beneden-bovenwoningen) en 69 woningen gesloopt in de periode van de Wijkvisie.

De Zuidwester – archief Kijk op West (2022)

CONCLUSIES FYSIEKE DOELEN

3. Oplossen water- en parkeerproblematiek

- De waterproblematiek is aangepakt door de vervanging van het riool en het aanleggen van groen en wadi's. Dit is een doorgaand proces en wordt door bewoners niet veel benoemd als belangrijk thema.
- De oplossingen voor het aanpakken van de parkeerproblematiek werpen hun vruchten af. De tevredenheid over de parkeergelegenheid in de wijk en gemeente is door de jaren heen gestegen.
- Parkeerkoffers worden echter niet overal goed gebruikt, in de praktijk betekent dit soms lege parkeerkoffers en volle straten.
- Parkeerproblematiek oplossen en het versterken van groenstructuur kunnen conflicteren als doelen. Er wordt echter gesteld dat het opofferen van percelen openbaar groen ten gunste van parkeren vanuit de Wijkvisie niet wordt gestimuleerd.

Reflectie KAW

Opvallend is dat waar verduurzaming nog minder een duidelijk thema was 25 jaar geleden, de waterproblematiek al wel een belangrijk onderwerp was in de wijk. De vraag is in hoeverre met name de waterproblematiek, die door klimaatverandering steeds urgenter wordt, daadwerkelijk is opgelost.

Wanneer je opnieuw een visie en doelen zou maken voor de wijk, zou het oplossen van de waterproblematiek en het parkeren uiteraard een nadrukkelijk ontwerputgangspunt moeten zijn, waarbij dit bovendien gecombineerd wordt met klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit en het stimuleren van gezond gedrag. De definitie van dit doel is destijds functioneel geweest, maar zou je met de kennis van nu idealistischer insteken, als een wenkend perspectief. Zeker op de plekken waar je nog wat kunt toevoegen. Ook met betrekking tot de visie op parkeren (mobiliteit) zou je met de huidige inzichten het faciliteren van parkeren anders vormgeven en meer insteken op vergroenen en het autoluwer maken (o.a. deelmobiliteit toevoegen) van de wijk.

Bilderdijkstraat – archief Kijk op West (2016)

CONCLUSIES SOCIALE DOELEN

1. Sociale stijging

- In Steenwijk-West heeft in 2023 32,2% van de inwoners moeite met rondkomen ten opzichte van 17,2% in de gemeente Steenwijkerland als geheel. Steenwijk-West is hiermee de buurt met het hoogste aandeel inwoners die moeite heeft met rondkomen in de gemeente Steenwijkerland.
- Het aandeel inwoners dat een uitkering ontvangt in Steenwijk-West is ten opzichte van 2009 met 3% toegenomen. Het aantal bijstandsgerechtigden in Steenwijk-West is zowel relatief als in absolute aantallen toegenomen. Ook zien we dat in 2022 30% van alle bijstandsgerechtigden in de gemeente Steenwijkerland in Steenwijk-West woont. In 2009 was dit 31%.
- In Steenwijk-West geeft 24,8% van de volwassen inwoners aan dat zij een lage veerkracht (het vermogen om je op een positieve manier aan te passen aan stress of tegenslag) ervaren. In de gehele gemeente Steenwijkerland is dit 15,8%.
- Voor de indicatoren educatie en taalontwikkeling zijn geen trendgegevens beschikbaar, waardoor er

geen inzicht te geven is in de ontwikkeling van deze indicatoren in Steenwijk-West.

- De Willem-Alexanderschool is gekozen als locatie voor de pilot schoolmaatschappelijk werk om een belangrijke preventieve rol te spelen bij de veel voorkomende leer-, opvoed- en opgroei problemen.
- Er zijn in de Sociale Routeplanner concrete projecten gekoppeld aan sociale stijging. Van deze projecten hebben met name Co-Creatie, Plusteam en Moatien positieve ontwikkelingen gerealiseerd.

2. Participatie

- In Steenwijk-West ervaart ruim 57% van de bewoners gevoelens van eenzaamheid ten opzichte van een gemiddelde van 45% in de gemeente Steenwijkerland. De trendcijfers laten zien dat gevoelens van eenzaamheid in Steenwijk-West ten opzichte van 2012 zijn toegenomen voor alle leeftijdsgroepen met tot wel 6 tot 11%.
- Het aantal inwoners in de wijk dat vrijwilligerswerk doet is met 21,2% ten opzichte van 30,1% in de gehele gemeente Steenwijkerland laag. Steenwijk-

West is daarmee één van de wijken die het minst goed scoort. De trend laat daarnaast zien dat het aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk doet is afgenomen met 3-8% ten opzichte van 2012.

- Ondanks de positieve ervaringen (o.a. Aastraat) is Co-Creatie niet doorgezet in latere projecten.
- Vanuit het Plusteam (Wijkwerkplaats) zijn er jaarlijks zo'n 15 cliënten actief in de wijk. Voor cliënten in het Plusteam is de Wijkwerkplaats heel waardevol en de werkzaamheden die worden uitgevoerd hebben een positieve invloed op de wijk.
- Moatien: Er kwamen maar weinig vragen binnen en ook het aanbod van hulpgevers was vrij laag. Moatien is overgegaan in de Wijkwerkplaats.
- De Wijkwerkplaats vervult eveneens de functie van laagdrempelig inlooppunt waar bewoners terecht kunnen met vragen en kwesties.
- Daadwerkelijke participatie bevindt zich enkel op inspraakniveau (12, 2019).
- Er is vooral per project geprobeerd om bewoners te betrekken (kort en beter behapbaar). Zoals bij de Bloemenbuurt en de Van Speykstraat.

CONCLUSIES SOCIALE DOELEN

3. Preventie

- 60% van de bewoners in de wijk ervaart een goede gezondheid ten opzichte van het gemiddelde van 71% in de gehele gemeente. De trendcijfers laten zien dat de ervaren gezondheid in Steenwijk-West ten opzichte van 2012 is afgenomen voor alle leeftijdsgroepen (kinderen, volwassenen en ouderen).
- Onbekend is welke resultaten er zijn met betrekking tot het gezonder laten leven van bewoners.
- Er waren diverse initiatieven om voor weinig geld een gezonde maaltijd te kunnen maken (moestuin) of kopen (De Korf/Wijkresto). Onbekend is hoeveel bewoners hier gebruik van maakten en of dit leidde tot een betere gezondheid van de wijkbewoners.
- Wijkmedewerkers geven aan dat het hoofdzakelijk met urgente, individuele problematiek bezig zijn het maken van een lange termijn visie en bijbehorend programma belemmert. Er wordt nu veelal reactief gehandeld.

Reflectie KAW

(vanwege de sterke overlap is de reflectie toegespitst op alle drie de doelen uit de Sociale Routeplanner)

Hoewel bij sommige projecten wel is gemeten hoe vaak ze hebben plaatsgevonden of hoeveel deelnemers aanwezig waren, blijkt de sociale impact op de lange termijn lastig meetbaar. Er heeft geen 0-meting plaatsgevonden en ook is onvoldoende duidelijk hoe doelstellingen, acties en beoogd resultaat met elkaar samenhangen. Duidelijk is dat Steenwijk-West nog steeds een aanzienlijke concentratie van uitkeringsgerechtigden heeft (30% van de gemeente!) en dat dit vrijwel onveranderd is ten opzichte van het startpunt van de Wijkvisie.

Veel van de uitgevoerde sociale activiteiten uit de Sociale Routeplanner zijn te beschouwen als extra programma op wettelijke taken die je als gebiedsteam moet organiseren. Zolang er echter niet aan de basis van een gebiedsteam wordt gewerkt, doe je met de sociale activiteiten alleen wat extra's. Daarmee gebeurt er nog niks met de WMO indicaties, jeugdzorg,

armoedebeleid etc. Als je echt wat wilt doen aan wat de wijk in de breedte sociaal nodig heeft, dan moet je de wettelijke taken op een andere wijze gaan organiseren met een gebiedsgericht sociaal programma. De Sociale Routeplanner heeft daar te weinig in kunnen voorzien. Aantallen van hulpbehoevende bewoners doen er in een wijk ook toe, omdat wijken met veel problematiek meer inzet van wijkagenten en opbouwwerkers etc. vragen.

Ook hiervoor geldt dus de keuze voor de betrokken organisaties om problematiek over Steenwijk te verspreiden of juist het sociale weefsel in de wijk te stutten op de plekken waar het nodig is.

Wanneer je het principe van rechtvaardigheid als uitgangspunt neemt omdat de betreffende bewoners er nu eenmaal al woonden, dan zou je de minder dragende bewoners dus niet moeten verspreiden, maar het weefsel dienen te versterken. De afweging is dus verspreiden van problematiek versus concentreren van problematiek en aandacht geven.

CONCLUSIES SOCIALE DOELEN

Vervolg reflectie KAW

Naar de toekomst toe is het vooral van belang om in te zetten op een programmatische en gebiedsgerichte sociale (wijkvernieuwing) aanpak. Een gebiedsgerichte aanpak zorgt ervoor dat domeinen ontschotten en programmalijnen met elkaar in verbinding komen te staan. Daarnaast biedt sociale wijkvernieuwing een aanvullend programma op de reguliere taken. De sociale wijkvernieuwing dient integraal in verbinding te staan met de ruimtelijke wijkvernieuwing. Op deze manier is er oog voor combinaties met andere initiatieven in de wijk, waaronder 'social return' om arbeidsparticipatie te stimuleren.

Overige opmerkingen

- De sociale doelen gaan vooral over 'software', terwijl de voorzieningen (ontmoetingsplekken, speelpleinen, sportzalen etc.), de 'hardware', geen onderdeel zijn van de doelstellingen. Een combinatie van hardware en software is nodig om sociale doelen te behalen. Vaak is dit een drieslag: je hebt een basis van sociale infrastructuur nodig met een welzijnsteam etc. Je hebt hardware nodig

en je hebt daarnaast de 'spiegeltjes en kraaltjes/ruilmiddelen' (software) nodig.

Op basis van welke mensen er in de wijk wonen zou je idealiter een check doen welke voorzieningen er nodig zijn en of dit op elkaar aansluit. De keuze voor het creëren van een MFC aan de rand van de wijk kan een prima afweging zijn, mits er ook een check wordt gedaan op andere benodigde voorzieningen centraler in de wijk.

- Het vertrouwen van bewoners in de organisaties, met name gemeente en woningcorporatie, is geen apart doel geweest ten tijde van de Wijkvisie. Terwijl er voorafgaand aan de Wijkvisie veel wantrouwen was (tijdens de periode van het Wijkplan, met de komst van de Wijkvisie is het vertrouwen toegenomen). Gezien worden als betrouwbare corporatie, betrouwbare overheid en wijkinstanties moet in deze tijd nadrukkelijker onderdeel zijn van de doelstelling. Het is cruciaal om het vertrouwen vast te houden en hierin blijvend te investeren.

- Het oprichten van de brede school (integraal multifunctioneel kindcentrum) is ook landelijk veelal niet gelukt. Het onderwijsprogramma is vaak het enige wat daarin heeft gewerkt, verder zijn er weinig goede voorbeelden.
- Om beweging op gang te krijgen zien we vaak dat schaalniveau heel relevant is (wijk, buurt of straat). Kleiner is vaak beter. De doelen zijn nu echter veelal gemeentelijk geformuleerd (o.a. vanwege het principe van gelijke behandeling). Het is van belang om te durven differentiëren naar gelang wat er in Steenwijk-West nodig is.
- De participatieprojecten leunden sterk op de inzet van de Wijkkracht. Dat hoeft niet erg te zijn. We dienen te accepteren dat er zelfredzame wijken zijn en wijken die structureel ondersteuning nodig hebben, omdat het ons dat waard is als samenleving. Dit betekent meer goed georganiseerde professionele inzet in de wijk óf accepteren dat het sociale netwerk in de wijk niet van de grond komt.

CONCLUSIES PROJECTORGANISATIE

Naast de fysieke en sociale conclusies vinden we het ook van belang om wat te zeggen over de organisatie van de wijkaanpak en de samenwerking. De projectorganisatie bestaat uit een stuurgroep, werkgroepen fysiek en sociaal, projectgroepen en een gebiedsteam.

Stuurgroep

De Stuurgroep bestaat uit bestuurders van Woonconcept en gemeente Steenwijkerland, aangevuld met adviseurs en projectleiders. De bestuurlijke focus, met name vanuit de gemeenteraad, voor Steenwijk-West heeft de afgelopen periode op een laag pitje gestaan. Dit terwijl de problematiek in de wijk nog steeds urgent is.

Werkgroepen fysiek en sociaal (voorheen Projectbureau)

De vaste werkgroepen fysiek en sociaal bestaan uit de Wijkvereniging, Woonconcept, Gemeente en Sociaal Werk De Kop. Daarnaast hebben de werkgroepen een flexibele schil. Verschillende bewoners/organisaties kunnen (langdurig) aansluiten op bepaalde momenten in het proces. De werkgroep fysiek loopt goed en richt zich op planvorming en realisatie, de werkgroep sociaal vooral op participatie als één van de onderdelen van de Sociale Routeplanner. De werkgroep sociaal is in 2021 gestart met een ontwikkelagenda en in 2022 is een eerste beknopte analyse van de wijk uitgevoerd, maar dit is verder onvoldoende van de grond gekomen. Dit kwam onder andere door personele wisselingen en onduidelijkheid over hoe de koers vorm te geven en te organiseren. Daarna is ervoor gekozen om het onderzoek, nu uitgevoerd door KAW, af te wachten.

Projectgroepen

Er is bij nieuwbouwprojecten en bij de herinrichting van de openbare ruimte gewerkt met (tijdelijke) bewonerswerkgroepen waarmee overleg gevoerd wordt en is samengewerkt. De ervaringen zijn veelal positief. Wel is de motivatie van bewoners vaak minder wijdbreed en meer gericht op het directe eigenbelang. Ondanks goede ervaringen zijn er recent ook projecten uitgevoerd waar er minder ruimte was voor bewonersbetrokkenheid, omdat de gedachte was dat voldoende bekend was wat bewoners willen en participanten bij eerdere projecten (o.a. Bloemenbuurt) soms vooral bezig waren om de eigen woonomgeving te beschermen. De plannen zijn uiteindelijk wel aan bewoners voorgelegd.

CONCLUSIES PROJECTORGANISATIE

Gebiedsteam

Sinds een aantal maanden wordt er gewerkt met een gebiedsteam met daarin de gemeente, de wijkboa, wijkagent, Sociaal Werk De Kop en Woonconcept. Doel is met elkaar wijkgericht activiteiten en gerichte samenwerkingen te bepalen in plaats van nadruk op individuele problematiek. Er wordt goed samengewerkt. Bewoners weten het gebiedsteam steeds beter te vinden voor overlastzaken, verkeersveiligheid of gewoon een praatje zonder hulpvraag. Ook worden er door het gebiedsteam spreekuren georganiseerd voor bewoners in MFC De Zuidwester. Hier wordt nog niet veel gebruik van gemaakt.

Reflectie KAW

Al met al lijkt de samenwerking binnen het fysieke deel van de projectorganisatie goed te verlopen, het is een continu proces met veelal dezelfde medewerkers. Het sociale deel is echter een zoektocht, waarbij de opdracht van Sociaal Werk De Kop gemeentebreed is opgesteld, terwijl er behoefte is aan specifiekere doelen en een gerichte koers voor Steenwijk-West. De wijkvereniging geeft daarnaast aan vaak handen te kort te komen om goed haar rol te kunnen pakken als onderdeel van de projectorganisatie. Omdat met name het sociale deel nog ontoereikend is vormgegeven, is de projectorganisatie op dit moment nog onvoldoende toegerust op de opgaven die in de wijk spelen.

Wijkactie in de wijk – KAW (2024)

CONCLUSIES PROJECTORGANISATIE

Vervolg reflectie KAW

De Wijkvisie heeft erg geleund op het langjarige commitment van betrokken projectleiders van gemeente en Woonconcept die als tandem veel voor elkaar hebben gekregen, in combinatie met de overige wijkprofessionals. De goede samenwerking zit hem vaak ook in personen die elkaar liggen, die het gevoel van urgentie delen en de juiste rolopvatting hebben. Met ruggensteun van bestuurders uit de eigen organisaties die in het verleden ook vaak een aanjagende rol hadden. Uiteraard kent een langjarige wijkvernieuwing een verloop van betrokken medewerkers. Daarom is het essentieel om bepaalde rollen te borgen, ervoor te zorgen dat nieuwe wijkmedewerkers handelen in de geest van de Wijkvisie en bestuurders de urgentie blijven inzien van het werken aan de wijk.

De Wijkvisie is om de 5 jaar geëvalueerd. Dit is betrekkelijk weinig, omdat binnen die tijd bestuurders, projectleiders en medewerkers regelmatig wisselen van functie en daarmee de urgentie en kennis over de

Wijkvisie wegzakt. Ook hebben we te maken met snelle veranderingen in de samenleving en thema's die ineens urgent worden (klimaat, wantrouwen t.o.v. overheidsinstanties etc.) Het vaker herijken van doelstellingen kan helpen om de noodzaak van het werken aan de wijk te blijven benadrukken en tegelijkertijd doelen en beoogde acties gericht op te stellen en waar nodig aan te passen.

Met de komst van de Sociale Routeplanner in 2015 is geprobeerd meer grip te krijgen op de sociale ontwikkeling van Steenwijk-West. Er zijn verschillende projecten uitgerold met wisselende resultaten. Uit de resultaten en gesprekken met betrokkenen komt naar voren dat bepaalde rollen essentieel zijn geweest voor het aanjagen van activiteiten.

Zo is duidelijk geworden dat de Wijkkracht een gewaardeerde rol is geweest. De Wijkkracht had een aanjagende functie in de wijk die op sociaal gebied veel heeft ondernomen. Het afschalen van de functie heeft ervoor gezorgd dat bepaalde lopende zaken verloren zijn gegaan. Er is onvoldoende gezorgd voor

een inbedding in de bestaande wijkvereniging. Een aanjager als de Wijkkracht kan nodig zijn om projecten op te tuigen, zeker nu de wijkvereniging handen tekort komt om activiteiten te organiseren voor de wijk. Uiteraard is het risico dat tegelijkertijd bewoners achterover gaan leunen door de inzet van aanjagers. Het werken met de ABCD-methode kan hierbij nuttig zijn om gerichter krachten in de wijk te achterhalen en te benutten. Asset Based Community Development (ABCD) is een methode die ernaar streeft om de focus van de wijkaanpak om te buigen naar het ontdekken van aanwezige kwaliteiten en vaardigheden van de wijkbewoners.

CONCLUSIES DOELLEN

Dit onderzoek is het sluitstuk van de Wijkvisie 2010-2025. Er zijn twee tussenevaluaties geweest van de Wijkvisie, in 2014 en in 2019. Daarin werd al geconcludeerd dat de Wijkvisie vooral een fysieke visie is, met oog voor de sociale binding.

In de tussenevaluatie van 2014 staat vermeld dat naast de sociale binding er sociale vraagstukken zijn die een grote impact hebben op Steenwijk-West, maar geen plek hebben gekregen in de Wijkvisie. Zoals de sociale stijgingsperspectieven in de wijk (inkomen, opleiding, werk, taal, sociale participatie), of de sociale problematiek/overlast (verslaving, armoede, relatieproblematiek, gezondheid). Het systematisch met bewoners maken van een persoonlijk sociaal plan om te werken aan sociale stijging is niet gebeurd. Wel is er in verschillende situaties creatief maatwerk geleverd.

De conclusie was in 2014 dat er vanuit het sociale domein veel activiteiten en projecten in de wijk zijn, maar weinig vanuit de samenhang en het gezamenlijke wijkperspectief van de Wijkvisie. Terwijl juist in een

wijk als Steenwijk-West gekozen zou moeten worden voor een elkaar versterkende lijn in de aanpak.

In de evaluatie van 2019 wordt gesproken over het meetbaar maken van de effecten van het sociaal beleid met een 3-sporenaanpak: inwonersonderzoek, onderzoek informele contacten en een nulmeting. Deze metingen zijn echter om diverse redenen alle drie niet uitgevoerd. Geconcludeerd wordt dat de komst van de Sociale Routeplanner in 2015 een aantal mooie projecten heeft opgeleverd (wijkmoestuin, wijkwerkplaats), maar dat er ook veel projecten nog aandacht verdienen (sporten in West, het Wijkplatform, gezonde leefstijl).

Reflectie KAW

Steenwijk-West heeft op het gebied van wonen en de openbare ruimte een grote metamorfose ondergaan, de sterk verouderde woningvoorraad is op veel plekken vernieuwd. De fysieke wijkvernieuwing kan veelal rekenen op waardering van bewoners en heeft de identiteit van de wijk niet dusdanig aangetast. Dat verdient veel waardering. Sociaal is er echter onvoldoende gedaan met de conclusies en aanbevelingen uit eerdere evaluaties. De activiteiten uit de Sociale Routeplanner en inzet van de Wijkkracht zijn waardevol geweest, maar er is geen aantoonbaar verband dat deze hebben bijgedragen aan het verbeteren van de sociale problematiek.

4

VERDIEPING
THEMASESSIES

VERDIEPING: THEMASESSIES

Naar aanleiding van voorgaande conclusies en de reflectie van KAW is met de projectgroep vastgesteld welke onderwerpen verdiepend besproken moesten worden in de themasessies. Centraal in deze themasessies stond de vraag: wat is er nog nodig in Steenwijk-West?

Besloten is dat naast een themasessie over **Wonen** en een aparte sessie over de **Openbare ruimte**, er ook een themasessie **Sociaal** werd georganiseerd voor een evenwichtig vervolg van het onderzoek.

Opzet themasessies

Per themasessie zijn de betrokken medewerkers van de gemeente, Woonconcept, Sociaal Werk De Kop en de wijkvereniging uitgenodigd, passend bij het betreffende onderwerp. Vanuit KAW zijn er collega's met specifieke expertise van Wonen en Sociaal aangeschoven om de sessies inhoudelijk te begeleiden. Doel van de sessies was om met elkaar scherp te krijgen wat er nog nodig is voor Steenwijk-West en te verkennen op welke wijze daar invulling aan kan worden gegeven.

Het net ophalen – KAW (2024)

CONCLUSIES VERDIEPING

Themasessie Wonen

De insteek van deze sessie was om met elkaar in gesprek te gaan over de toekomst van het wonen in Steenwijk-West. Dit valt uiteraard niet los te zien van het wonen in de rest van Steenwijk. Belangrijkste observatie en stellingname vanuit KAW was dat het aandeel sociale huur (77%) in Steenwijk-West, ondanks de grootschalige woningvernieuwing, sterk naar beneden moet. De onderbouwing van deze stellingname is met elkaar besproken aan de hand van inzichten en ervaringen van KAW elders in het land. Vervolgens is aan de hand van drie knoppen; variëren in de toewijzing, verkoop van huurwoningen en sloop-nieuwbouw, nagedacht over op welke wijze dit kan worden ingevuld.

Opmerkingen en inzichten Wonen

- Er is consensus over dat het aandeel sociale huur in de wijk (77%) sterk naar beneden moet; een gedeeld inzicht dat in vergelijking met het Nederlands gemiddelde (29%) en het gemiddelde van andere wijken in Steenwijk (39%) het aandeel sociale huur erg hoog is. Zie Bijlage G (p.92) voor eerste stappen.
- Er is een gedeelde opvatting dat menging met koopwoningen en middenhuur zorgt voor meer diversiteit en een betere balans tussen dragende en vragende bewoners.
- Variëren in de toewijzing: elke corporatie heeft 7,5% vrije ruimte om woningen niet-passend toe te wijzen. Door hier met de gemeente afspraken over te maken kan de vrije ruimte worden verdubbeld naar 15%. De gemeente en Woonconcept moeten daarvoor in de prestatieafspraken vastleggen dat er 15% vrije ruimte wordt ingezet.
- Verkoop van sociale huurwoningen: woningen verkopen is effectiever dan variëren in de

toewijzing. Bij verkoop komen er daadwerkelijk meer woningeigenaren bij in de wijk, met aantoonbaar positieve effecten op de leefbaarheid (Zie Bijlage G, p.91). Daarvoor is het wel van belang dat er een minimale hoeveelheid van 2,5% in vier tot vijf jaar wordt verkocht. Verkoop als middel wordt op dit moment (te) weinig ingezet door corporaties, vanwege de hoge marktdruk. Dit vraagt nadere afstemming tussen gemeente en Woonconcept.

- Sloop-nieuwbouw: in vrijwel alle wijken met een zeer hoog aandeel sociale huur wordt sloop-nieuwbouw als middel ingezet. Dit is ook het meest effectief: zowel sociaal als fysiek krijgt de wijk een brede impuls. Daarbij is een mix met voldoende koop en eventueel duurdere huur van belang. In de laatste grote projecten (Acaciastraat/Lijsterbesstraat en Jan Steenstraat) zijn hierin kansen gemist. Via vrije verkoop kan dit eventueel nog gerepareerd worden, maar dat vraagt wel om een koerswijziging.

CONCLUSIES VERDIEPING

Opmerkingen en inzichten Wonen

- Onderaan de streep rest de vraag hoeveel beter Steenwijk-West nog kan/moet worden. Wanneer is het goed genoeg? We hebben samen geconstateerd dat er op dit moment nog niet voldoende balans is in de wijk. Het aandeel sociale huur moet sterk naar beneden om daar verandering in te brengen. De drie genoemde knoppen zien we allen als kansrijk, misschien wel in combinatie met elkaar (Zie Bijlage G, p.92). Dat vraagt wel iets van gemeente en corporatie; tot op heden wordt er niet op gestuurd. Met een integrale aanpak kunnen beide partijen hier samen verder aan werken, samen met alle betrokken bewoners.

Luchtfoto Steenwijk-West – archief Kijk op West (2023)

CONCLUSIES VERDIEPING

Themasessie Sociaal

Hoe bouwen we een sterk sociaal netwerk in de wijk? Die vraag stond tijdens de themasessie centraal. Steenwijk-West kent op sommige plekken een sterke sociale cohesie terwijl er tegelijkertijd ook onvoldoende draagkracht is bij bewoners. We bespraken tijdens de sessie twee deelonderwerpen: bewonersparticipatie als instrument om de gemeenschap te versterken, en de vraag hoe je als sociaal team collectieve voorzieningen organiseert en samenwerkt met het voorliggend veld. Vanuit KAW zijn lessen ingebracht vanuit diverse wijkvernieuwingstrajecten, waaronder de wijkvernieuwing van de Groninger stadswijk Selwerd.

Opmerkingen en inzichten Sociaal

- Een goede integrale wijkvernieuwing kent drie pijlers; het werken aan een gezonde en sterke publieke ruimte met een toekomstbestendig woningaanbod, werken aan een sterke gemeenschap en daarnaast een gebiedsgericht sociaal programma. Dit laatste ontbreekt in Steenwijk-West.
- De doelstellingen om sociale stijging, verminderen armoede en verbeteren gezondheid aan te pakken bereik je niet alleen met sociale activiteiten en het vernieuwen van de wijk. Met alle sociale partners moeten er doelstellingen worden geformuleerd waar invloed op is om te komen tot aansluitende activiteiten. Waarbij het belangrijk is om die met elkaar te monitoren.
- Sociaal Werk De Kop is bekend met de ABCD-methode en heeft een toolkit, maar er is bij de Wijkvisie vooral veel op een 'gangbare wijkaanpak-manier' gewerkt. ABCD is inmiddels wel steeds meer onderdeel van de werkwijze. Het gebiedsteam moet dit echter nog gericht inzetten.
- Het buurtopbouwwerk is onvoldoende ingericht op de vraag vanuit de wijk. Door de focus op de aanzienlijke individuele problematiek komen de wijkmedewerkers (opbouwwerkers en bewonersconsulenten) niet toe aan het versterken van de leefbaarheid en collectieve acties.
- Veel professionals die werken voor de wijk hebben moeite om aansluiting te vinden bij de ervaring en beleving van de doelgroep, waardoor het een uitdaging is om actief bij te dragen aan het versterken van eigenaarschap en te werken aan een sterk sociaal netwerk in de wijk.
- De wijkvereniging komt handen te kort voor het organiseren van activiteiten die bijdragen aan een sterk sociaal netwerk in de wijk.
- De wijkagent geeft aan dat hij ziet dat de inzet werkt, maar dat hij zich vaak cijfermatig dient te verantwoorden (bijvoorbeeld over dat er maar 3 bewoners op een spreekuur komen).
- Co-creatie wordt binnen de organisaties nog steeds vaak spannend gevonden en wordt daarom te beperkt ingezet, terwijl er mooie resultaten zijn geweest in de wijk (Aastraat, Bloemenbuurt).

CONCLUSIES VERDIEPING

Opmerkingen en inzichten Sociaal

- De Zuidwester (nieuwe Korf) is niet de laagdrempelige plek geworden die het eerder was. Het is logischer om te zoeken naar een aanvullende locatie centraler in de wijk die zorgt voor verbinding, bijvoorbeeld in de Willem-Alexanderschool. De Wijkwerkplaats is daarnaast ook een belangrijke locatie die laagdrempelig is voor bewoners.
- Het gebiedsteam heeft behoefte aan een convenant (overlast) om beter te kunnen samenwerken en gegevens uit te kunnen wisselen, de AVG verhindert dat op dit moment. Ook is er behoefte aan meer mandaat vanuit de eigen organisatie.

Themasessie Sociaal – KAW (2024)

CONCLUSIES VERDIEPING

Themasessie Openbare ruimte

Welke lessen zijn er te leren uit hoe de openbare ruimte in de wijk opnieuw is vormgegeven en welke onderwerpen zijn daarin onderbelicht gebleven? Daar ging het over in deze sessie. De openbare ruimte in Steenwijk-West heeft een behoorlijke metamorfose ondergaan op het gebied van vergroenen, parkeren en het verbeteren van de waterproblematiek. In combinatie met het opknappen en vernieuwen van de woningvoorraad is in Steenwijk-West een grote stap vooruit gezet. Welke verbeteringen kunnen we met de kennis van nu nog aanbrengen zodat de wijk ook in 2050 toekomstbestendig is? Een aantal straten wordt in de nabije toekomst namelijk nog opnieuw ingericht of krijgt (groot) onderhoud.

Opmerkingen en inzichten Openbare ruimte

- De groene arm die vanuit park Rams Woerthe is aangebracht wordt erg positief ervaren door bewoners en betrokken professionals. Alleen de verkeersveiligheid rondom is nog een aandachtspunt.
- Bewoners zijn over het algemeen tevreden over het parkeren in de nieuw ontworpen straten. Er is ook veel ruimte om dit goed te organiseren. Wel staan parkeerplaatsen regelmatig leeg, omdat bewoners in de straat parkeren. Dit biedt een kans om te vergroenen.
- Klimaatadaptatie staat pas recent op de agenda. Met name centraal in de wijk is hittestress een groot aandachtspunt. Het ontwerp kader bij het ontwerpen aan de openbare ruimte is de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR). In de LIOR zijn technische en functionele eisen beschreven die door de gemeente aan de openbare ruimte worden gesteld. Bijvoorbeeld aan infrastructuur, groen, water en speelvoorzieningen. Daarnaast is het mogelijk om actuele thema's zoals

klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie, aan de LIOR te koppelen. De LIOR is richtinggevend en dient als basis aangehouden te worden bij planuitwerking.

- In de Bloemenbuurt is volgens de wijkvereniging prettig samengewerkt tussen bewoners, gemeente en Woonconcept. Er was veel ruimte voor de nieuwe bewoners om mee te denken met de planvorming. Dit heeft bij de bewoners ook geleid tot een gevoel van eigenaarschap, goed onderling contact en sociale cohesie. Het gevoel van eigenaarschap heeft zich onder andere vertaald in bijvoorbeeld het oprapen van zwerfvuil.
- Belangrijk inzicht is dat het handig is om in de uitvoeringsfase altijd nog wat budgetruimte over te hebben om de laatste punten op de i te kunnen zetten voor bewoners.
- Aandachtspunt bij de tuinprojecten met bewoners is het beheer. Daar was bij de Bloemenbuurt onvoldoende aandacht voor.

CONCLUSIES VERDIEPING

Opmerkingen en inzichten Openbare ruimte

- Ondanks de positieve ervaringen met co-creatie is de ontwikkeling van de Jan Steenstraat toch top-down georganiseerd. Hier is de participatieve insteek vanuit de Wijkvisie losgelaten. Mede omdat tijdens de planvorming nog niet bekend is wie de nieuwe bewoners worden. Ook is onduidelijk wat het kader was voor het stedenbouwkundig plan. Dit komt waarschijnlijk ook doordat de Wijkvisie-organisatie onvoldoende alert is geweest op het doorgeven van de binnen de Wijkvisie gemaakte afspraken, waardoor langzamerhand 'de geest van de Wijkvisie' wat naar de achtergrond is verdwenen.
- De communicatie met bewoners kan beter. Het belang van heldere communicatie richting bewoners over kaders en ambities is duidelijk, net als de tijd nemen om de complexiteit van het werken aan de openbare ruimte goed uit te leggen.

Bloemenbuurt – archief Kijk op West (2023)

5

AANBEVELINGEN

VOORAF – AANBEVELINGEN

Algemene conclusie

Tijdens ons onderzoek hebben we geconstateerd dat na bijna 25 jaar wijkvernieuwing er nog steeds enthousiasme en een gevoel van urgentie is bij de betrokken wijkprofessionals om met elkaar te blijven werken aan Steenwijk-West. Dit commitment is tot op heden essentieel gebleken voor het bereiken van resultaten in de wijk. Om dit voort te kunnen zetten is er ook formeel commitment nodig van de betrokken partijen. De bereidheid tot samenwerking zal namelijk ook in de komende jaren noodzakelijk zijn om aangebrachte verbeteringen op orde te houden en de nodige aandachtspunten met elkaar aan te pakken.

Er is veel waardering voor elkaars inzet en wat er met elkaar is bereikt in Steenwijk-West. Wanneer de betrokken partijen ook in de toekomst willen blijven samenwerken aan de wijk zijn er echter wel mogelijkheden om de samenwerking te verbeteren en is er de noodzaak om doelstellingen en benodigde activiteiten opnieuw met elkaar te formuleren en formeel vast te leggen.

Leeswijzer

De pagina's die volgen vormen een uiteenzetting van de aanbevelingen voor de wijk. We beginnen met een totaaloverzicht van de 6 aanbevelingen voor Steenwijk-West. Vervolgens gaan we hier per aanbeveling dieper op in.

Aanvullend op de aanbevelingen hebben we voor sommige aanbevelingen inspirerende voorbeelden verzameld en eerste stappen geformuleerd, zie hiervoor Bijlage G.

Wijkactie in de wijk – KAW (2024)

6 AANBEVELINGEN VOOR STEENWIJK-WEST

1 Pas de inzet van professionals aan

2 Breng het aandeel sociale huur omlaag

3 Maak een participatief ontwerpkader

4 Organiseer en meet sociale impact

5 Investeer in een gezamenlijke organisatie

6 Leg de samenwerking vast

1. PAS DE INZET VAN PROFESSIONALS AAN

Aanbeveling:

Er valt veel voor te zeggen om bestaande sociale structuren in de wijk te respecteren en te waarderen bij wijkvernieuwing. Bewoners hebben soms al decennialang binding met de wijk en met hun buurtgenoten. Kanttekening is dat door in Steenwijk-West ervoor te kiezen om de identiteit en sociale structuren te behouden, ook is geaccepteerd dat er veel inzet van professionals en welzijn nodig blijft. Waaronder langjarige en intensieve inzet van Sociaal Werk De Kop en de bewonersconsulenten van Woonconcept. Dit vanwege de aanzienlijke individuele problematiek in de wijk. De programmering en inzet van professionals is echter onvoldoende aangepast op de problematiek in de wijk. De keuze is om problematiek over Steenwijk te verspreiden óf de sociale structuur zoveel mogelijk te behouden, maar dan wel onder de voorwaarde dat het sociale weefsel in de wijk wordt gestut op de plekken waar het nodig is. De betrokken organisaties moeten daarvoor met hun inzet binnen de gemeente durven differentiëren naar gelang wat er specifiek in Steenwijk-West nodig is.

"Er speelt soms een hoop bij de kinderen waardoor de lesstof opnemen lastig gaat, maar het is prachtig om te werken in deze wijk"

Leraar basisschool

2. BRENG HET AANDEEL SOCIALE HUUR OMLAAG

Aanbeveling

Breng het aandeel sociale huur in Steenwijk-West (sterk) omlaag om te zorgen voor een betere balans in de wijk. 30% wordt (op buurtniveau) als gangbare norm gezien: voldoende voor het huisvesten van de doelgroepen, maar niet zoveel dat het leefbaarheidsuitdagingen met zich meebrengt. Menging met koopwoningen en middenhuur zorgt voor meer diversiteit en een betere balans tussen dragende en vragende bewoners. Ook bieden gemengde buurten voordelen op het gebied van leefbaarheid, lokale voorzieningen en wederzijds begrip tussen verschillende groepen in de samenleving. Vermijdt de ruimtelijke segregatie van arm en rijk: het kan de sociale stabiliteit in de samenleving bedreigen (15, 2017).

Daarvoor zien we drie 'knoppen' (Zie Bijlage G, p.92): variëren in de toewijzing, verkoop van huurwoningen en sloop-nieuwbouw. Dat vraagt echter wel om nadere afstemming en sturing van gemeente en Woonconcept. Hiervoor is een integrale aanpak nodig waarin beide

partijen goed samenwerken en die vastgelegd wordt in de prestatieafspraken. Overigens is dit niet het enige wat er moet gebeuren. Het bijbouwen van sociale huurwoningen in middenklasse- en rijkere wijken zou ook hoog op de agenda moeten staan. Door deze vorm van spreiding kan de stapeling van problemen in kwetsbare wijken veel verder worden afgeremd.

Aandachtspunt

Differentiëren in de woningvoorraad werkt niet overal even goed. Het slopen van sociale huurwoningen en ze vervangen door koopwoningen zorgt niet automatisch voor contact tussen de beter en minder bedeelde bewoners. Soms wonen kopers en huurders in de wijk letterlijk tegenover elkaar en bevestigt dit de scheidslijnen. Belangrijk is om te voorkomen dat het verschil in uitstraling van huur en koop het beeld bevestigt. Daarnaast is een goede stedenbouwkundige inpassing die meer focust op leefstijlen van belang voor het slagen van het mixen van kopers en huurders.

"We wilden met de Wijkvisie licht, lucht en ruimte in de wijk brengen"

Projectleider Woonconcept

3. MAAK EEN PARTICIPATIEF ONTWERPKADER

Aanbeveling

Er worden steeds meer ambities toegevoegd aan het vernieuwen van wijken; participatie, klimaatbestendig maken, anders omgaan met mobiliteit en parkeren, groene ruimtes meer betekenis geven, uitnodigen tot meer beweging etc. Om al deze ambities een plek te geven in de (schaarse) openbare ruimte moeten er complexe afwegingen en keuzes worden gemaakt: meer ruimte voor groen betekent bijvoorbeeld minder ruimte voor de auto. We willen tegelijkertijd dat de wijk geen lappendeken wordt en dat de wijk samenhangend en herkenbaar blijft. Daarom kan het creëren van een specifiek ontwerp kader passend bij de wijk voor houvast en helderheid zorgen bij wijkvernieuwing. In dit ontwerp kader dienen vervolgens vaste 'spelregels' voor het vernieuwen van de wijk te zijn vastgelegd. Zie Bijlage G (p.93) voor inspiratie en eerste stappen.

Participatie

Het is steeds belangrijker om bewoners goed te betrekken bij wijkvernieuwing en te werken aan

eigenaarschap. Dit kan nog veel gericht worden vormgegeven. Bij de totstandkoming (visiefase) van een specifiek ontwerp kader voor de wijk moeten wijkbewoners een duidelijke stem krijgen, en gedurende het ontwerp proces dienen er diverse mogelijkheden te zijn om bewoners te laten meedenken, meedoen en meebeslissen. De participatie moet tijdens het proces goed worden geborgd en er moet ook telkens gericht aandacht aan worden besteed, ondanks de beperkte verwachtingen van de participatie bij de betrokken wijkprofessionals. Het mag niet zo zijn dat dit omwille van tijd, geld of een verwacht gebrek aan expertise ondergeschoven raakt.

Creëer of herijk vanuit ambities en doelstellingen samen met bewoners een wijkspecifiek ontwerp kader voor het ontwerpen van de openbare ruimte. Hierin dient participatie een volwaardig onderdeel te zijn van het proces. In recente ontwerpen van de openbare ruimte is onvoldoende duidelijk welke ambities en ontwerpuitgangspunten vanuit de Wijkvisie hierin zijn meegenomen.

"Het is belangrijk dat jong en oud in de wijk kan blijven wonen"

Bestuur Wijkvereniging Steenwijk-West

3. MAAK EEN PARTICIPATIEF ONTWERPKADER

(Vervolg aanbeveling)

Ook zijn bewoners onvoldoende betrokken geweest. Dit terwijl er juist mooie voorbeelden van co-creatie zijn geweest in het verleden (Astraat, Bloemenbuurt). Wees richting bewoners helder over kaders en ambities en neem de tijd om die goed uit te leggen. Waarom is vergroenen belangrijk en wat heeft de bewoner daar aan? Benoem ook dat de uitwerking van ambities in de praktijk soms ingewikkeld is en dat daarin het individuele belang kan botsen met het algemeen belang. Ga daarnaast ook aan de voorkant met bewoners in gesprek over wat hun behoeften zijn en probeer die zoveel mogelijk tegemoet te komen.

Aanbeveling

Bekijk in de wijk waar op logische momenten koppelingen kunnen worden gemaakt om de openbare ruimte klimaatadaptiever en natuurinclusief te maken en stimuleer bewoners om hier ook initiatief in te nemen.

Pas de 3-30-300 regel toe in de wijk om ervoor te zorgen dat bewoners en met name ouderen minder last hebben van hitte in de zomer. Dit gebeurt aan de hand van 3 punten:

- 3-regel: dicht bij elke woning, school of werkplek staan minimaal 3 volwassen bomen.
- 30-regel: elke buurt heeft minstens 30% boomkronen en daardoor schaduw. En dat zorgt voor een koelere buurt.
- 300-regel: vanuit iedere woning, school of werkplek is er binnen 300 meter een parkje waar je kunt verblijven en recreëren.

Voor meer informatie zie Bijlage B (p.55) en G (p.94).

De 3-30-300-regel helpt om te zien of er genoeg groen en bomen zijn in de stad voor een gezonde leefomgeving. Een gezondere leefomgeving gaat bijvoorbeeld over meer ruimte voor bewegen of sporten en een goede luchtkwaliteit voor een betere fysieke gezondheid. Maar ook over speelmogelijkheden of ontspanning in het groen die zorgen voor een betere geestelijke gezondheid.

*"Van binnenuit
samen werken
aan een betere
buurt"*

Buurtwerker Sociaal Werk De Kop

4. ORGANISEER EN MEET SOCIALE IMPACT

Aanbeveling

De buurt verbeteren of de sociaaleconomische positie van de buurtbewoners bevorderen zijn twee totaal verschillende beleidsdoelstellingen. Het verspreiden van het aantal kwetsbare bewoners uit Steenwijk-West maakt nog niet dat diezelfde bewoners in een andere wijk meer kansen hebben. Ook is er veel bewijs dat enkel het mengen met welvarende nieuwkomers niet leidt tot een betere sociaaleconomische positie van armere bewoners. Hiervoor is een individuele gemeentelijke aanpak nodig die bewoners kansen biedt.

Wanneer je in Steenwijk-West de sociale problematiek serieus wilt aanpakken is het vooral van belang om in te zetten op een programmatische en gebiedsgerichte sociale (wijkvernieuwings)aanpak. Een gebiedsgerichte aanpak zorgt ervoor dat domeinen ontschotten en programmalijnen met elkaar in verbinding komen te staan. Daarnaast biedt sociale wijkvernieuwing een aanvullend programma op de reguliere taken. De sociale wijkvernieuwing dient integraal in verbinding te

staan met de ruimtelijke wijkvernieuwing. Op deze manier is er oog voor combinaties met andere initiatieven in de wijk, waaronder 'social return' om arbeidsparticipatie te stimuleren (zie Bijlage G, p.95).

Belangrijk bij het opstellen van sociale doelen is dat ze concreet en meetbaar zijn. Uiteraard kost dit tijd, kan het zorgen voor teveel focus op meten, leiden tot frustratie dat dingen lastig te realiseren zijn en kan het resulteren in onprettige consequenties. Toch is het van belang om het effect van je acties te onderzoeken om te weten of het sociale programma überhaupt een positief effect heeft op de bewoners. Zorg dat je daar als projectorganisatie gezamenlijk een goed instrument voor ontwikkelt. Dit kan bijvoorbeeld met behulp van een impactanalyse & monitoringscyclus, die bij voorkeur grotendeels door de projectorganisatie wordt uitgevoerd (zie Bijlage G, p.96). Start daarnaast met een nulmeting om de uitgangspositie vast te stellen.

"Sociale vernieuwing is een permanente opgave, geen project, maar een programma"

Oud-wethouder

5. INVESTEER IN EEN GEZAMENLIJKE ORGANISATIE

Aanbeveling

Herijk doelen jaarlijks of minimaal tweejaarlijks, met wel de blik op de lange termijn. Betrek de betrokken organisaties en bestuurders goed bij resultaten en aandachtspunten. Op die manier blijft iedereen bij de les en kan nut en noodzaak van het werken aan de wijk beter worden bestendigd, ook binnen de projectorganisatie. Heb daarbij aandacht voor het borgen van essentiële rollen voor de wijk, zodat er bij wisselingen van betrokkenen continuïteit blijft. Het is van belang dat deze betrokkenen zowel de fysieke als ook de sociale kant weten te behartigen en positie en mandaat hebben om binnen de verschillende organisaties dingen voor elkaar te krijgen.

Benoem een trekker (eventueel uit het gebiedsteam) die met alle professionals in kaart brengt wat de sociale kansen zijn voor de buurt. Vertaal vervolgens met elkaar kansen naar acties samen met de wijk. Het werken met de ABCD-methode wordt steeds meer gemeengoed. Een gezamenlijke opfriscursus kan van waarde zijn.

Zet in op verdere ontwikkeling van het gebiedsteam. Belangrijke vraag is op welke wijze de professionals uit de wijk en de maatschappelijk werkers goed samen gaan werken aan vraagstukken in de wijk. Het maken van een convenant kan bijdragen aan een betere informatiepositie en gerichtere acties. De aanpak dient gebiedsgericht en verbindend te zijn, ondersteunend aan de wijk.

De locatie van De Zuidwester is voor bewoners uit de wijk niet laagdrempelig genoeg en dient soms ook andere doelen (zalenverhuur, wijkoverstijgende activiteiten). Maak daarom weer een laagdrempelige plek voor de gemeenschap centraal in de wijk.

"De Wijkkracht nam de afstand weg die soms tussen bewoners en professionals zat"

Jobcoach Wijkwerkplaats

6. LEG DE SAMENWERKING VAST

Aanbeveling

Bij de totstandkoming van de Wijkvisie is een breed draagvlak gecreëerd bij betrokken partijen en bewoners voor het programma en ingrepen voor de wijkvernieuwing. Er is lang samengewerkt met een vaste 'kopploeg' die urgentie en doelen met elkaar deelden.

Daarmee is veel bereikt.

Het einde van de Wijkvisie nadert, maar het werken aan de wijk is nog niet klaar. Het doel was een toekomstbestendige wijk met een passende woningvoorraad en anderzijds het aanpakken van de grote sociaaleconomische problematiek onder de wijkbewoners. We constateren dat met 77% sociale huur de woningvoorraad niet in balans is en de sociaaleconomische problematiek onder wijkbewoners door de Wijkvisie niet of nauwelijks is afgenomen.

Om alle investeringen in de wijk tot hun recht te laten komen moeten samenwerkingspartners de visie en doelstellingen herformuleren en het commitment opnieuw vastleggen in een samenwerkingsovereenkomst. En deze regelmatig herijken en, indien nodig, aanpassen.

"De goede samenwerking tussen gemeente en woningcorporatie zit hem in dezelfde urgentie voelen, de juiste mensen en transparant zijn naar elkaar."

Projectleider Gemeente Steenwijkerland

6

BIJLAGEN

A

BUREAUONDERZOEK

DESKRESEARCH

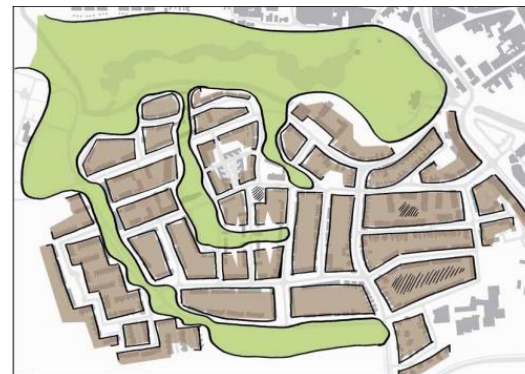
VERLEDEN

WIJKPLAN 1995-2009

- ✓ Wijkvernieuwing focuste zich in de jaren '90 en 2000 vooral op een fysieke aanpak
- ✓ Sloop-nieuwbouw op grote schaal in de wijk
- ✓ Weerstand tegen grootschalige aanpak, sociale structuren verstoord
- ✓ Fysieke aanpak zorgt voor weinig resultaat op sociaal gebied
- ✓ Relatief weinig data beschikbaar
- ✓ Samenstelling wijk verandert door de jaren heen: ogenschijnlijk meer uitkeringen en lage inkomens in deze periode

WIJKVISIE 2010-2014

- ✓ Focus op kleinschalige, chirurgische ingrepen in het fysiek domein → reactie op grootschalige aanpak
- ✓ Doelen: een duurzame en levensloopbestendige wijk, met woningaanbod voor jong en oud
- ✓ WitPaard stelt 15 ingrepen voor, resulterend in een Wijkvisie
- ✓ Aandacht voor groenstructuur en ook parkeer- en waterproblematiek komen hier terug, met name het eerste onderwerp is nu ook nog een aandachtspunt

Voorgestelde groenstructuur

Staat van de woningen

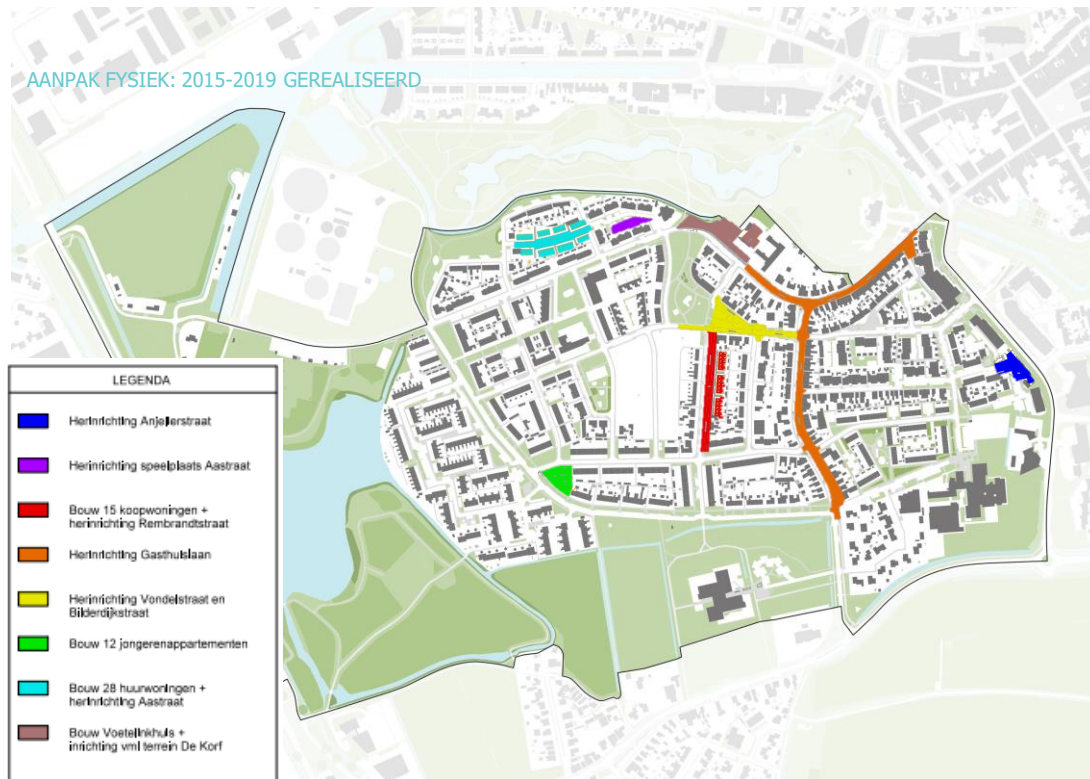
Toekomstbeeld voorzieningen in de wijk

VERLEDEN

WIJKVISIE 2015-2019 (EVALUATIE RODE WOUW)

- ✓ Op sociaal vlak worden ondanks de inzet van de Wijkkracht nog niet de gewenste resultaten bereikt. Daarom komt er de Sociale Routeplanner, met als thema's sociale stijging, participatie en preventie
- ✓ Cijfers bevestigen dit op het eerste oog: inwoners van West geven relatief vaak aan zich onveilig te voelen en ook in deze periode lijkt het aantal uitkeringen te groeien en is de sociaaleconomische positie matig
- ✓ Projecten op sociaal vlak zijn vaak te kortstondig, doorlopende aandacht blijft nodig
- ✓ Wijkkracht werd als positief ervaren, maar geeft ook gelegenheid aan bewoners om zelf minder betrokken te zijn
- ✓ Activiteiten van Sociale Routeplanner: co-creatie, plusteam, brede school, Moatien, gezond in west, wijkplatform, Wijkwerkplaats etc. Het valt op dat in de evaluatie blijkt dat er weinig animo is voor de projecten

AANPAK FYSIEK: 2015-2019 GEREALISEERD

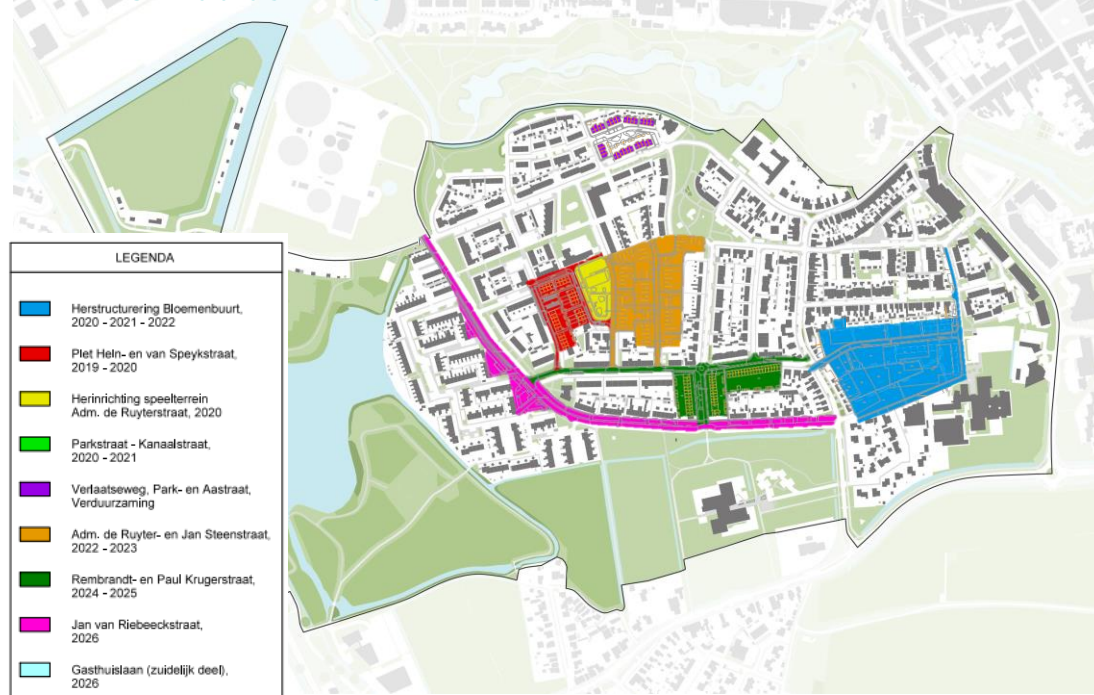

VERLEDEN (EN HEDEN)

WIJKVISIE 2020-2025

- ✓ Verlies van focus lijkt deels te spelen in de laatste periode: corona, Wijkkracht verdwijnt, Wijkvisie loopt richting laatste fase
- ✓ Weinig recente data van bewonersbeleving: hoe zien zij de wijk nu? Dit is een zoekvraag om een goed beeld van het heden te krijgen, omdat bestaande methodes niet meer toegepast werden
- ✓ Verschillende groepen en activiteiten gaan anders door of zijn er niet meer: Wijkkracht, wijkplatform en wijkvereniging raken geïntegreerd, Moatien etc.
- ✓ Derde versie Sociale Routeplanner voor deze periode niet opgesteld

AANPAK FYSIEK: 2020-2025 PLANNING

VERLEDEN (EN HEDEN)

DOELEN SOCIAAL BEHAALD?

Onder de Sociale Routeplanner stonden drie doelen centraal: **sociale stijging, participatie & preventie**

Project	Doel behaald
2 projecten co-creatie (sociale stijging, participatie)	Behaald. Project nieuwbouw aan de Aastraat en herinrichting Gasthuislaan
Plusteam: doorontwikkeling Wijkwerkplaats voor cliënten	Behaald. 15 cliënten werkzaam in 2016
Plusteam: 20 mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een plek bieden	Gedeeltelijk behaald
Doelen brede school & Sociale Routeplanner op elkaar afstemmen	Niet behaald
Moatien: ten minste 50 contacten per kalenderjaar & 15 interventies van het budgetteam	Contacten Moatien bij lange na niet behaald, 6 contacten in 2015 en 3 in 2016 van budgetteam
Wijkplatform: ontwikkelen van een welzorgteam (professionals en bewoners) in 2016	Niet behaald
Gezond in West: ontwikkelen van 2 langlopende activiteiten	Gedeeltelijk behaald
Moestuin	Gedeeltelijk behaald, is wel op gang gekomen
De Korf: andere activiteiten organiseren ook voor nieuwe doelgroepen	Gedeeltelijk behaald, de Korf (MFC De Zuidwester) staat op eigen benen, organiseren van activiteiten lukt ten dele

Vondelstraat – archief Kijk op West (2015)

B WIJKSCAN

BOUWJAREN

Op deze kaart is te zien wanneer de woningen in Steenwijk-West zijn gebouwd. De fases van het Wijkplan (tot 2010) en de Wijkvisie (2010-heden) komen duidelijk naar voren. Wat opvalt is dat met name in het centrale deel van de wijk herstructurering heeft plaatsgevonden. Een voorbeeld uit de laatste fase van de Wijkvisie is de Bloemenbuurt die op de schop is gegaan. Daarnaast is rondom de Jan Steenstraat nog een sloop-nieuwbouwproject bezig dat nog niet op deze kaart staat weergegeven.

Bouwjaren

LEGENDA

Bouwjaren

- 1899 - 1995
- 1995 - 2009
- 2009 - 2015
- 2015 - 2020
- 2020 - 2024

EIGENDOM

Op deze kaart is de eigendomssituatie te zien in Steenwijk-West. Met name in het centrale deel van de wijk en langs de Gasthuislaan bevindt zich veel particulier bezit. Het woningbezit ten westen van de Jan van Riebeeckstraat is meer gespikkeld dan in andere delen van de wijk.

Eigendom

LEGENDA

Eigendom

Woonconcept

Particulier bezit

WONINGTYPE

Op deze kaart zijn de verschillende woningtypes te zien in Steenwijk-West. Het grootste deel van de wijk bestaat uit geschakelde woningen. Langs de Paul Krugerstraat en de Vendelweg zijn de meeste appartementen te vinden. Rondom de Meidoornstraat in het zuiden van de wijk bevindt zich een blok met vrijstaande woningen.

Woningtype

LEGENDA

Woningtype

- Appartement
- Hoekwoning
- Tussen of geschakelde woning
- Twee-onder-een-kap
- Vrijstaande woning

WATEROVERLAST

Deze kaart geeft de wateroverlast weer in Steenwijk-West bij kortdurende hevige neerslag. Dit type neerslag komt het meest voor bij wolkbreken in de zomer. Met name in de P.C. Hooftstraat, de Hildo Kropstraat en de Lijsterbesstraat is de kans op wateroverlast groot.

Wateroverlast

LEGENDA

Waterdiepte bij intense neerslag -
1-100 jaar - in cm's
Bron: Klimaat-effect Atlas 2023

HITTESTRESS

De hittekaart gevoelstemperatuur laat de lokale gevoelstemperatuur zien op een extreem hete zomermiddag. Deze situatie komt ongeveer één keer per vijf jaar voor. Bij een gevoelstemperatuur van 23°C kan al hittestress voorkomen. Met name ouderen ervaren gezondheidsklachten bij hittestress. Het grootste deel van de wijk geeft een temperatuur aan van 35°C of hoger. Dit noemen we grote of extreme hittestress. Een versteende omgeving warmt snel op. Planten verkoelen de omgeving doordat ze water verdampen

Hitte

LEGENDA

Hittekaart gevoelstemperatuur
Huidig
Bron: Klimaat-effectatlas 2023

AANDEEL GROEN

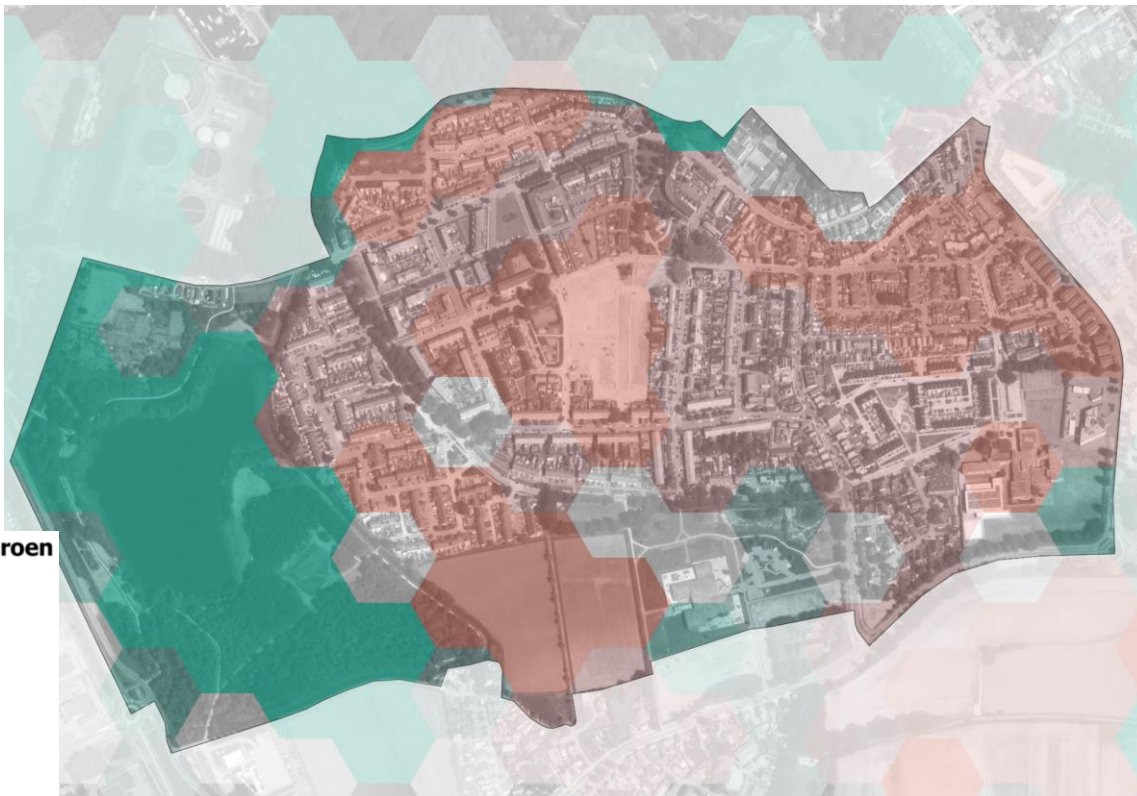
Deze kaart laat zien waar in de wijk veel groen aanwezig is en welke delen juist grotendeels verhard zijn. Deze kaart is samengesteld op basis van data-herkenning vanaf een fotokaart. Hierin zijn de categorieën groen (bomen en gras) en versteend (panden of wegen) opgenomen. Vervolgens is per grid onderzocht wat het aandeel groen en/of versteend is. Het aandeel groen binnen de wijk is erg laag, zo blijkt uit deze kaart. Wel valt het groengebied op rondom de vijver aan de westkant van de wijk.

Aandeel groen

LEGENDA

Aandeel groen

0 - 3%
3% - 26%
26% - 44%
44% - 60%
60% - 71%
71% - 80%
80% - 100%

GROENSCORE EN 3-30-300 REGEL

De 3-30-300 regel is een goede methode om de klimaatbestendigheid van de wijk te analyseren. De regel toetst drie criteria, waarin het aantal bomen, het aandeel bladbedekking en de bereikbaarheid van groenvoorzieningen centraal staan.

Op deze pagina staat samengevat hoe Steenwijk-West er op basis van deze drie criteria voor staat. Daarnaast is een inschatting gemaakt van hoe groot de opgave is om aan de drie criteria te voldoen. Ten slotte zijn deze elementen verwerkt in één groenscore. Op de kaart op de volgende pagina is deze groenscore op woningniveau af te lezen.

3-regel: minimaal zicht op 3 bomen vanuit woning

30 procent van de woningen in Steenwijk-West voldoet niet aan deze eis. Vooral in de binnengebieden staan te weinig bomen.

30-regel: minimaal 30% bladbedekking in de wijk

De wijk heeft geen 30%, maar 20% bladbedekking. Dit betekent dat er op warme dagen te weinig schaduw in de wijk is.

300-regel: 1ha groenvoorziening op 300m

Vrijwel de hele wijk voldoet aan deze regel. De wijk is omzoomd door goed toegankelijk groen waar gewandeld kan worden.

OPGAVE

3 regel | 30% voldoet niet

grote opgave

30 regel | 20% voldoet

gemiddelde opgave

300 regel | 1% voldoet niet

kleine opgave

Puntenverdeling samengestelde groenscore:

Puntenverdeling	slecht		goed	
<i>park binnen 300m</i>	<i>nee</i>	<i>ja, 1</i>	<i>ja, meerdere opties</i>	
punten	0	2	3	
<i>Aantal bomen binnen 15m</i>	<i>< 3</i>	<i>3</i>	<i>3 tot 6</i>	<i>6+</i>
punten	0	1	2	3

GROENSCORE

Op deze kaart is de groenscore te zien op woningniveau. Deze groenscore is gebaseerd op de 3-30-300-regel zoals uitgelegd op de vorige pagina. Over het algemeen heeft de wijk een lage groenscore. Dit komt met name doordat er weinig bomen staan in de wijk. In de delen van de wijk die het verst van het Park Rams-Woerthe liggen, is de groenscore het laagst. Het gaat hier om de huizen in de Anjelierstraat en de Meidoornstraat.

Groenscore woningen

LEGENDA

Groenscore

■ slecht

■ goed

LEEFBAAROMETER 2008

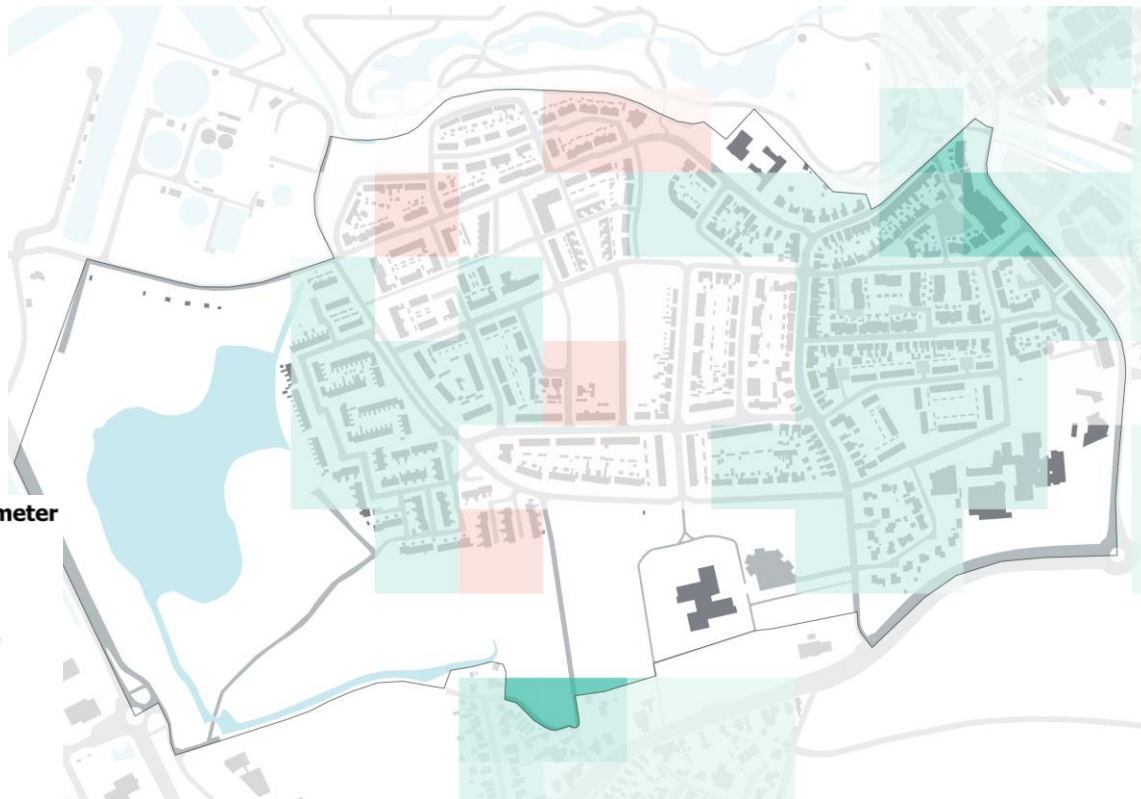
Op deze kaart is de Leefbaarometer te zien voor het jaar 2008. Dit is één jaar voordat de Wijkvisie van start ging. De Leefbaarometer combineert vijf verschillende thema's omtrent het thema leefbaarheid tot één score. Deze score wordt weergegeven op een grid met vlakken van 100 bij 100 meter. De onderwerpen die in de Leefbaarometer terugkomen zijn de fysieke omgeving, de woningvoorraad, overlast & veiligheid, voorzieningen en de sociale samenhang.

Leefbaarometer 2008

LEGENDA

Leefbaarometer 2020

- Zeer onvoldoende
- Ruim onvoldoende
- Onvoldoende
- Zwak
- Voldoende
- Ruim voldoende
- Goed
- Zeer goed
- Uitstekend

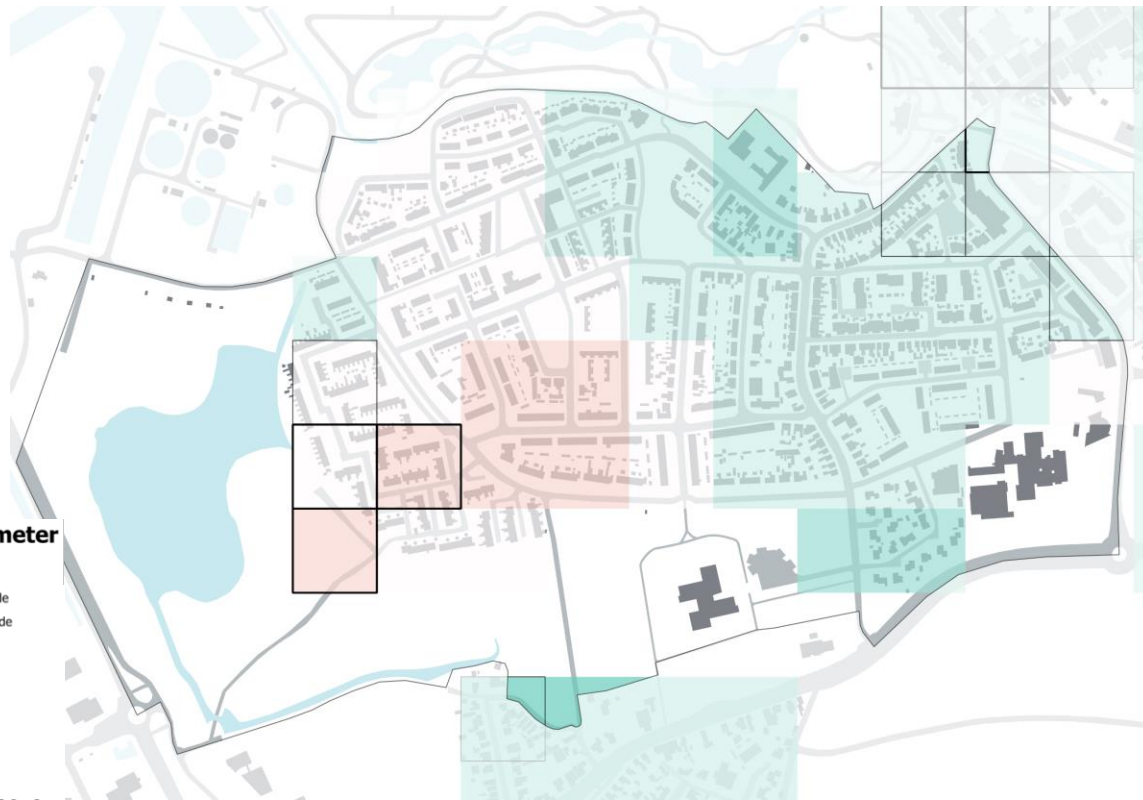

LEEFBAAROMETER 2022

Op deze kaart is de meest recente Leefbaarometer te zien voor het jaar 2022. Het valt te concluderen dat de oostkant van de wijk er op vooruit is gegaan. Zo is een verbetering te zien rondom de Frans Halsstraat en de Vondelweg én zijn de roodgekleurde vlakken in Het Dal verdwenen. Daartegenover heeft de westkant van de wijk te maken gehad met een achteruitgang. Zo kreeg het gebied rond de Hildo Kropstraat in 2008 nog een ruim voldoende, maar scoort het nu voldoende tot zwak. Dit is een deel van de wijk dat niet onderdeel was van de Wijkvisie.

Leefbaarometer 2022

- Zeer onvoldoende
- Ruim onvoldoende
- Onvoldoende
- Zwak
- Voldoende
- Ruim voldoende
- Goed
- Zeer goed
- Uitstekend

FACTSHEET: STEENWIJK-WEST 2009

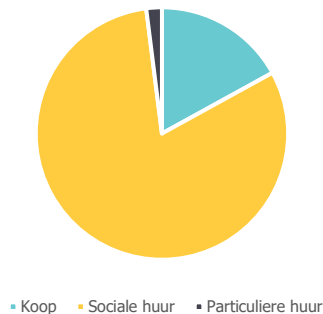

AANDEEL LAAGOPGELEID -

AANDEEL LAAG INKOMEN 52%

OVERLASTMELDINGEN 75
2012, VERSTE TERUG

EIGENDOMSSITUATIE 2009

LEEFBAAROMETER SCORE 2014 (VERSTE TERUG):
VOLDOENDE

AFWIJKING TOV NL GEMIDDELDE:

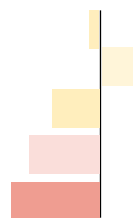
WONINGVOORRAAD

FYSIEKE OMGEVING

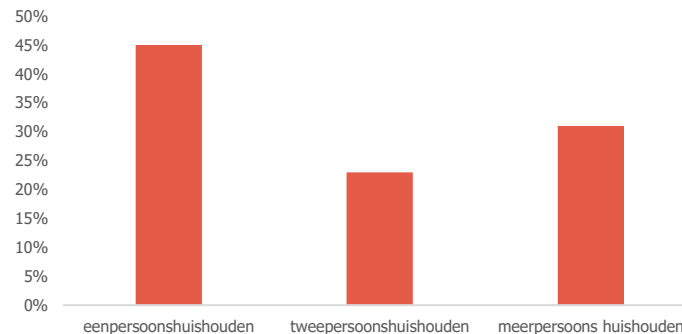
VOORZIENINGEN

SOCIALE SAMENHANG

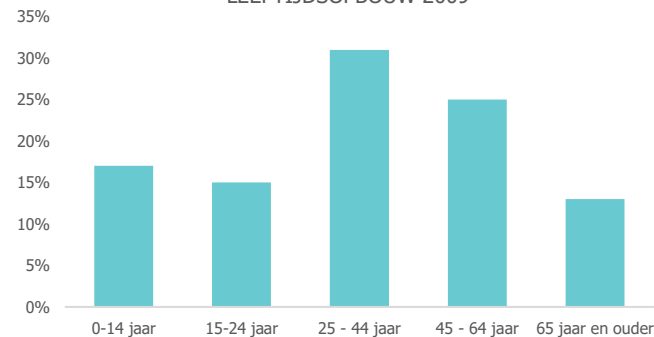
OVERLAST EN VEILIGHEID

GEZINSSAMENSTELLING 2009

LEEFTIJDOPBOUW 2009

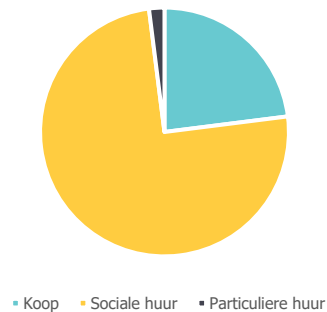

FACTSHEET: STEENWIJK-WEST 2023

AANDEEL LAAGOPGELEID	42%	2022, MEEST RECENT
AANDEEL LAAG INKOMEN	55%	2022, MEEST RECENT
OVERLASTMELDINGEN	150	

EIGENDOMSSITUATIE 2023

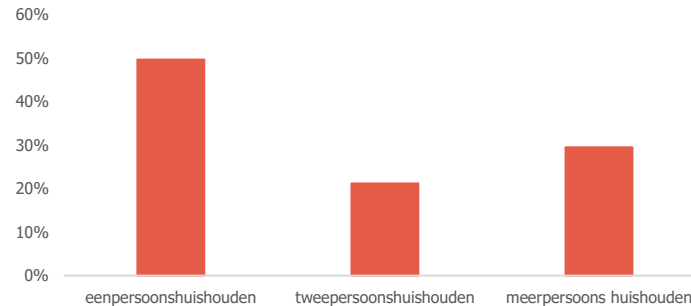
LEEFBAAROMETER SCORE 2022:
VOLDOENDE

AFWIJKING TOV NL GEMIDDELDE:

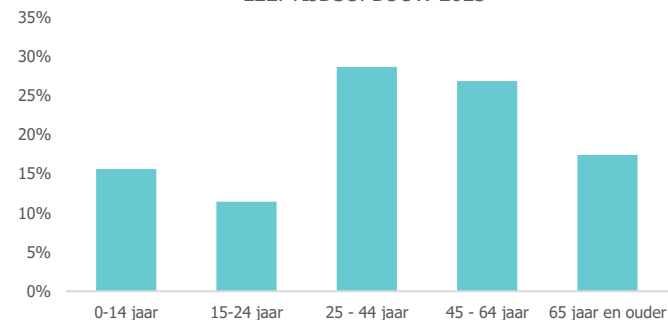
- WONINGVOORRAAD
- FYSIEKE OMGEVING
- VOORZIENINGEN
- SOCIALE SAMENHANG
- OVERLAST EN VEILIGHEID

GEZINSSAMENSTELLING 2023

LEEFTIJDOPBOUW 2023

Voorzieningen

 Onderwijs en opvang

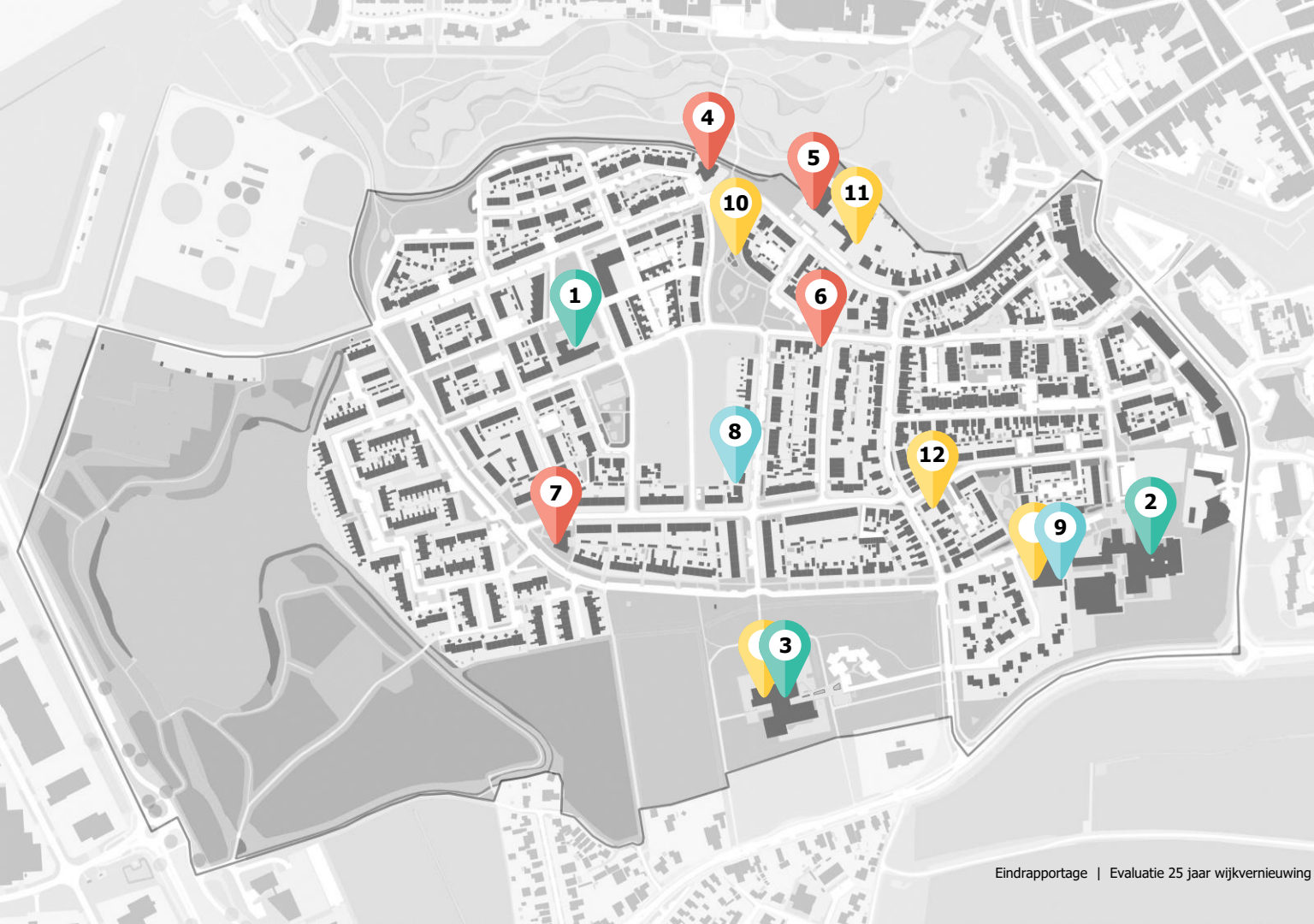
 Zorg

 Werkvoorziening

 Activiteiten

Overzicht Voorzieningen

1. Kindcentrum Willem Alexander
2. RSG Tromp Meesters
3. MFC De Zuidwester
4. Villa Parkzicht
5. Het Voetelinkhuis
6. Buurtzorg
7. RIBW
8. Wijkwerkplaats
9. Dagbesteding De Slinger en de Wijkmoestuin
10. Wijkmoestuin
11. Tuba Moskee
12. Vrije Zendingsgemeente Beth-El

C **INTERVIEWS**

INTERVIEWS

We hebben gesprekken gevoerd met sleutelfiguren en professionals uit de wijk. We voerden de gesprekken aan de hand van een algemene interviewleidraad. De hoofdvragen uit deze leidraad staan hiernaast.

Een lijst met de geïnterviewden:

- Jobcoach Wijkwerkplaats
- Wijkagent
- Wijkkrachten '10-'13 en '13-'19
- Leerkracht Willem Alexander
- Projectleider en gebiedscoördinator Gemeente Steenwijkerland
- Buurtwerker Sociaal Werk De Kop
- Oud-wethouder
- Projectleider en woonconsultanten Woonconcept
- Bestuur Wijkvereniging Steenwijk-West

Hoofdvragen interviewleidraad

1. Wie ben je en wat was je rol in/voor de wijk?
2. In hoeverre ben je bekend met Wijkvisie, het waarom en de doelen?
3. Hoe verliep de samenwerking tussen organisaties in de wijk en hoe is die nu?
4. Wat vind je van de wijze waarop de wijkaanpak is georganiseerd?
5. Wat waren/zijn belangrijke randvoorwaarden (middelen, rollen) voor resultaat?
6. Hoe zie je de wijk nu? Wat gaat goed en wat kan beter? En hoe zag je de wijk toen?
7. Wat is er (nog) nodig en van wie?

HOOFDPUNTEN UIT DE INTERVIEWS

De aanleiding en doelen van de Wijkvisie

- Al bij de start van de Wijkvisie was Steenwijk-West een wijk met veel grote families die al generaties lang in de wijk wonen. Dit heeft gezorgd voor een grote sociale verbondenheid in de wijk, maar ook voor blijvende sociale problematiek.
- De doelen van de Wijkvisie blijken niet altijd bekend in de wijk. Dit geldt met name voor de sociale doelen.
- Het monitoren van sociale doelen is lastig gebleken tijdens de Wijkvisie. Hier was niet altijd de inzet voor beschikbaar of de politieke continuïteit voor.
- Op sociaal vlak is vooral aandacht geweest voor de dagelijkse problematiek en minder voor preventie.

Samenwerking en organisatiestructuur

- De betrokkenen geven aan dat er hecht is samengewerkt in het projectbureau tijdens de Wijkvisie. De samenwerking wordt omschreven als open en transparant.
- Het buurtteam laat zien dat er bereidheid is voor een jarenlang commitment voor de ontwikkeling van Steenwijk-West.

Imago van de wijk toen en nu

- In de Wijkvisie is hard gewerkt aan het fysieke beeld van de wijk. Dit beeld is sterk verbeterd. Het imago is jarenlang slecht geweest en verandert daarentegen wat langzamer. De wijk heeft weliswaar nieuwe stenen, maar dezelfde mensen.

Voorwaarden voor succes tijdens de Wijkvisie

- De bewoners van Steenwijk-West zijn nogal eens organisatieschuw. De Wijkkracht speelde een verbindende rol tussen de bewoners en de gemeente en de woningcorporatie.
- Professionele ondersteuning vanuit de verschillende betrokken partijen is belangrijk gebleken gedurende de hele Wijkvisie.

Voorwaarden voor succes in de toekomst

- De participatiegraad van bewoners is afgenomen in de afgelopen jaren. Zo is de wijkvereniging op dit moment onderbemand. Enkele betrokkenen geven aan dat men niet te hoge verwachtingen moet hebben van bewonersparticipatie.
- Een integrale aanpak waarin bewoners actief benaderd worden is erg belangrijk. Een sociaal betrokken persoon, een rol die de Wijkkracht eerder vervulde, zou daarom nuttig zijn.
- Het zou goed zijn aan de voorkant vrouwen te winnen bij de bewoners en hen te laten zien op welke manier zij er zelf op vooruit kunnen gaan.
- Om de impact van het beleid te vatten is het essentieel om als organisaties goed te integreren in de gemeenschap. Dit komt neer op een langdurig commitment vanuit de professionele partijen.
- Tegelijkertijd benadrukken verschillende betrokkenen dat er bredere sociale en economische ontwikkelingen zijn waar zij op wijk- en gemeenteniveau geen invloed op hebben.

D

DE WIJK IN

DE WIJK IN

We zijn in gesprek gegaan met wijkbewoners. We stonden drie middagen op verschillende locaties in de wijk met een wijkkeet, feestpop, spandoek, koffie en thee én wat lekkers.

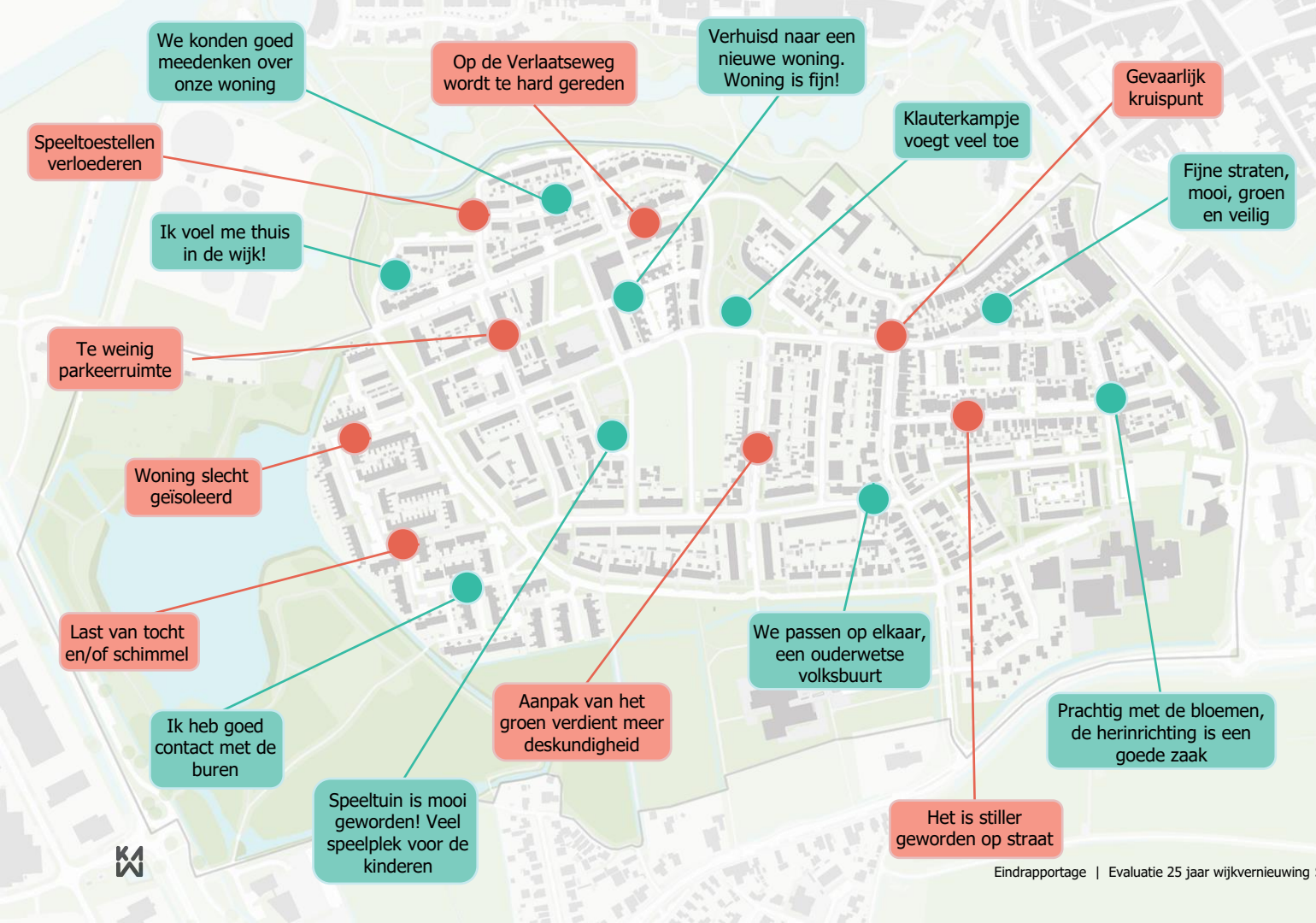
Thema	Aantal positieve opmerkingen	Aantal kritische opmerkingen
Contact met de buren/wijk	21	9
Veiligheid	19	4
Groen	6	12
Afval en hondenpoep	0	13
Speeltuinen	8	4
Thuisgevoel	10	1
Overlast	0	10
Parkeergelegenheid	1	7
Verkeer	1	5
Isolatie/Duurzaamheid	1	4
Tuinen	0	4
Voorzieningen	2	0
Wateroverlast	0	1

Wijkactie in de wijk – KAW (2024)

Reacties uit de wijk

- Sterke punten
- Aandachtspunten

* Opmerkingen kunnen gelden voor het gehele buurtje

E EVALUATIE DOELEN

DOELEN WIJKVISIE

FYSIEK (VANAF 2010)

Behoud sociale structuur en meer woningdifferentiatie:

Ingrepen in de woningvoorraad zijn minder grootschalig. Er is gekozen voor 'chirurgisch' herstructureren. Bewoners zijn makkelijker in staat om een andere woning te vinden in de eigen, vertrouwde buurt en wijk. Er wordt gewerkt aan meer evenwicht tussen het aantal huur- en koopwoningen.

Behoud bestaande stedenbouwkundige structuur en versterken groenstructuur:

De aanpak is kleinschaliger waardoor er minder aan de stedenbouwkundige structuur gesleuteld is. Ruimtelijke ingrepen zijn minder ingrijpend. Groenverbeteringen worden gerealiseerd door nieuw groen aan te leggen of groen met elkaar te verbinden.

Oplossen water- en parkeerproblematiek:

Waterproblematiek door hoogteverschillen in de wijk wordt aangepakt door het vervangen van de riolering en wateropvang te realiseren. Oplossingen voor parkeerproblematiek worden meegenomen in nieuwe woningbouwontwikkelingen, o.a. door het realiseren van parkeerkoffers.

SOCIAAL (VANAF 2015)

Sociale stijging:

Gaat over kansen, ontwikkeling, onderwijs en werk, meepraten, meedenken en zelf initiatief nemen. Maar het gaat ook over niet verder dalen. Onderwerpen: financiële zelfredzaamheid, vroeg- voorschoolse- educatie, taalontwikkeling, en arbeidsparticipatie.

Participatie:

Gaat over het meedoen aan de samenleving, werken, bijdragen als vrijwilliger. Het gaat over het hebben van sociale contacten, mantelzorgen, voor elkaar zorgen. Maar ook meedenken en opkomen voor de belangen van de wijk.

Preventie:

Gaat over het voorkomen van armoede, ziek worden door ongezond leven en van buiten de boot vallen. Het gaat over vroegtijdige interventies.

BEHOUD SOCIALE STRUCTUUR EN MEER WONINGDIFFERENTIATIE

Doelstelling:

Ingrep in de woningvoorraad zijn minder grootschalig. Er is gekozen voor 'chirurgisch' herstructureren. Bewoners zijn makkelijker in staat om een andere woning te vinden in de eigen, vertrouwde buurt en wijk. Er wordt gewerkt aan meer evenwicht tussen het aantal huur- en koopwoningen.

Bureauonderzoek:

Ingrep in de woningvoorraad

Anders dan met de Wijkplanaanpak is er in de Wijkvisie gekozen om ingrep in de woningvoorraad minder grootschalig te maken. Er zijn meer kleinschalige ingrepen gedaan in vergelijking met de periode van de Wijkplanaanpak. Echter zijn er uitzonderingen zoals de Bloemenbuurt en de Jan Steenstraat (De Kamp).

Los van de schaal van de ingrepen is de sloop-nieuwbouw opgave aardig fors geweest. Met een totaal aantal gesloopte woningen van 343 op zo'n 1.500 woning is zo'n 23% van de woningvoorraad gesloopt gedurende de Wijkvisie. Hiervoor zijn 296 nieuwe

woningen terug gebouwd. Wat maakt dat de woningvoorraad licht is verdund. Dit is met name terug te zien in de sloop van het aantal bebo's (14, 2023).

Sociale structuur

Door de aanpak 'chirurgisch' herstructureren moest het voor bewoners makkelijker zijn een andere woning te vinden (11, 2019). Cijfers van Woonconcept laten zien dat tussen 2009 en 2023 gemiddeld 26% van hun woningen verhuurd zijn aan (ex)-bewoners van Steenwijk-West. In de toewijzing werden voorangsregels gehanteerd om te zorgen dat bewoners die moesten verhuizen door sloop voorrang kregen op een andere woning.

Balans huur – koop

De ingrepen in de woningvoorraad hebben slechts in beperkte mate gezorgd voor meer evenwicht tussen het aantal huur- en koopwoningen. Tussen 2009 en 2023 is het aandeel huurwoningen gedaald met 5% van 82% naar 77%. Het aandeel particuliere huur is met 2% gelijk gebleven (zie tabel).

Ondanks deze daling is het aandeel huur nog steeds significant. Waar in Steenwijk-West het aandeel huur 77% is, ligt dit percentage gemeentelijk op 34% in 2023. De balans heeft zich in eerste instantie positief ontwikkeld, maar is nog lang niet optimaal.

Jaar	Aantal woningen	Koop (%)	Huur (%)	
			Woco	Overig
2004	1520	14	86	
2009	1445	17	80	2
2023	1501	23	75	2

TABEL WONINGVOORRAAD (CBS DATA)

Aantal gesloopt		Aantal nieuwbouw	
Bebo's	274	Koopwoningen	35
Woningen	69	Huurwoningen	221
		Huurappartementen	40
totaal	343	totaal	296
		verschil	-47

TABEL SLOOP NIEUWBOUW (2023, PRESENTATIE RAAD)

BEHOUD SOCIALE STRUCTUUR EN MEER WONINGDIFFERENTIATIE

Interviews:

- De sociale structuur is met name op specifieke plekken behouden gebleven, zoals in het Dal (Astraat, Parkstraat en Kanaalstraat).
- De grootschalige sloop en nieuwbouw heeft gezorgd voor een betere balans qua aantal huur- en koopwoningen, maar deze is zeker nog niet optimaal.
- De veranderende maatschappij heeft invloed op de sociale structuur van de wijk: we worden allen individualistischer.

De wijk in:

- Veel bewoners geven aan fijn contact te hebben met de buurt en zich thuis te voelen in West.
- Het volkse karakter is op veel plekken in de wijk behouden, bijvoorbeeld in het Dal.
- Sommige bewoners laten weten dat de sociale cohesie minder is geworden.
- Bestaande burens hebben gezamenlijk kunnen verhuizen, zoals in de Bloemenbuurt.

Conclusie

- Er is door de jaren heen een behoorlijke sloop-nieuwbouw opgave gerealiseerd.
- Ondanks een focus op minder grootschalige ingrepen zijn er alsnog grote ruimtelijke ingrepen gedaan (e.g. Bloemenbuurt / Jan Steenstraat).
- Daarnaast kunnen kleinschalige ingrepen alsnog grote impact hebben op het dagelijkse leven van bewoners.
- Door herstructurering is het aandeel sociale huur verminderd om zo te zorgen voor een betere balans tussen huur en koop. Het aandeel huur is echter nog steeds fors, ook gemeentelijk gezien.
- Bewoners hebben door het beleid veelal de mogelijkheid gehad om, naar wens, een andere woning te vinden.
- Er is bewust gewerkt aan het behoud van de sociale structuur, echter de maatschappij verandert ook (individualistischer).
- Het toewijzingsbeleid heeft ook invloed op de sociale structuur van de wijk.

Nog steeds
een volkswijk

Nog steeds
dezelfde mensen,
maar ook instroom
van buiten

BEHOUD VAN BESTAANDE STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR EN VERSTERKEN GROENSTRUCTUUR

Doelstelling:

De aanpak is kleinschaliger waardoor er minder aan de stedenbouwkundige structuur gesleuteld is. Ruimtelijk ingrepen zijn minder ingrijpend. Groenverbeteringen worden gerealiseerd door nieuw groen aan te leggen of groen met elkaar te verbinden.

Bureauonderzoek:

Stedenbouwkundige structuur

Kijkend naar de luchtfoto's van de wijk is te stellen dat de stedenbouwkundige structuur tussen 2009 en 2023 in hoofdlijnen gelijk is gebleven. Wel zijn er de nodige ruimtelijke ingrepen geweest. Zoals beschreven in het vorige doel is ongeveer 1/4 deel van de woningvoorraad gesloopt, een behoorlijk deel dus. Ook de ontwikkeling van De Zuidwester is een ontwikkeling die duidelijk te zien is.

Het streven was om ruimtelijke ingrepen minder ingrijpend te maken. Door het verleggen van de focus naar minder grootschalige ingrepen is dit veelal gelukt.

STEENWIJK-WEST

BEHOUD VAN BESTAANDE STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR EN VERSTERKEN GROENSTRUCTUUR

Echter is het nog wel de vraag hoe dit door bewoners ervaren is. Ondanks kleinschalige ingrepen kan de impact op het dagelijks leven van bewoners nog steeds groot zijn.

Door de jaren heen is een verschuiving te zien van de urgente thema's rakend aan de herstructurering. In het Wijkplan lag de centrale focus op grootschalige sloop en nieuwbouw. Met de komst van de Wijkvisie werden ook thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit, hittestress, energieneutraal en ontmoetingsplekken belangrijker.

Versterken groenstructuur

Er was specifieke aandacht voor het versterken van de groenstructuur. Naast het realiseren van een groene arm bij Villa Parkzicht om zo een verbinding met park Rams Woerthe te maken, is er met de herstructurering aandacht geweest voor het toevoegen van nieuw groen. Dit is goed terug te zien aan de inrichting rondom De Zuidwester, in de Bloemenbuurt en in de Jan Steenstraat.

AASTRAAT

BEHOUD VAN BESTAANDE STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR EN VERSTERKEN GROENSTRUCTUUR

Interviews:

- Het integrale karakter van de wijkvernieuwing is belangrijk.
- De ruimtelijke doelstellingen zaten sinds de wijkaanpak al duidelijk in de visie.
- Door de jaren heen is een verschuiving te zien qua herinrichting, zo werden thema's als klimaatadaptiviteit en biodiversiteit belangrijker.

De wijk in:

- Bewoners die langer in West wonen hebben de wijk positief zien veranderen door de ruimtelijke ingrepen.
- Veel bewoners ervaren de wijk als groen, zo wordt de verbinding met het park Rams Woerthe erg gewaardeerd.
- Wel horen we onvrede over het onderhoud van het openbare groen. Deze verdient meer aandacht volgens bewoners.

Conclusie

- Op het oog is de bestaande stedenbouwkundige structuur grotendeels behouden gebleven.
- Ondanks een focus op kleinschalige ruimtelijke ingrepen zijn er nog wel enkele grootschalige ingrepen gedaan (e.g. realisatie de Zuidwester).
- De wijk is er groener op geworden door de aanleg van nieuw groen en het beter verbinden van bestaand groen (e.g. De Zuidwester, Bloemenbuurt / Jan Steenstraat, groene arm Villa Parkzicht).
- De ruimtelijke doelstellingen zaten duidelijk in de visie, door de tijd heen werden specifieke thema's belangrijker (klimaatadaptatie, biodiversiteit, etc.)

OPLOSSEN WATER- EN PARKEERPROBLEMATIEK

Doelstelling:

Waterproblematiek door hoogteverschillen in de wijk wordt aangepakt door het vervangen van de riolering en wateropvang te realiseren. Oplossingen voor parkeerproblematiek worden meegenomen in nieuwe woningbouwontwikkelingen, o.a. door het realiseren van parkeerkoffers.

Bureauonderzoek:

Waterproblematiek

Er lopen verschillende hoogtelijnen in de wijk waarbij vanuit het midden (hoog) tot aan de randen van de wijk (laag) een verloop van ruim 3 meter overbrugd moet worden. Het aanpakken van de waterproblematiek is dan ook een doorgaand proces onder de Wijkvisie. De problematiek wordt aangepakt door het vervangen van de riolering. Ook het versterken van de groenstructuur draagt positief bij aan de waterhuishouding in de wijk.

Parkeerproblematiek

Oplossingen voor de parkeerproblematiek worden meegenomen in de nieuwe woningbouwontwikkelingen. Zo zijn er in de wijk o.a. parkeerkoffers gerealiseerd. Het opofferen van percelen openbaar groen ten gunste van parkeren wordt vanuit de Wijkvisie niet gestimuleerd.

Uit cijfers van de omnibusenquêtes (1, 2011 – 2017) blijkt dat de tevredenheid omtrent de parkeergelegenheid in zowel de buurt als de gemeente gestegen is tussen 2011 en 2017. Hierover kan gesteld worden dat de inzet om de parkeerproblematiek aan te pakken effect heeft. Er zijn geen cijfers na 2017 dus er is niet te zeggen hoe de huidige tevredenheid in de wijk is op het gebied van parkeren.

Jaar	Parkeergelegenheid (% (zeer) tevreden)	
	Buurt	Gemeente
2017	61	74
2015	61	76
2013	59	61
2011	43	50

TABEL TEVREDENHEID PARKEERGELEGENHEID (OMNIBUS)

OPLOSSEN WATER- EN PARKEERPROBLEMATIEK

Interviews:

- De thema's water- en parkeerproblematiek zijn niet substantieel aan bod gekomen in de interviews.
- Thema's als parkeren en water worden integraal aangepakt met andere thema's. Zo worden nieuwe parkeerplekken gecombineerd met groen en wordt waterproblematiek ruimer getrokken door ook te kijken naar klimaatadaptatie en biodiversiteit.

De wijk in:

- Een paar bewoners geven aan dat er een tekort is aan parkeerplekken. Het aantal mensen dat dit aangeeft lijkt niet substantieel te zijn.
- Slechts één bewoner zegt last te hebben van water op straat (Jan van Riebeeckstraat)

Conclusie

- Waterproblematiek wordt aangepakt door de vervanging van het riool en het aanleggen van groen en wadi's. Dit is een doorgaand proces.
- De oplossingen voor het aanpakken van de parkeerproblematiek werpen hun vruchten af waar de tevredenheid over de parkeergelegenheid in de wijk en gemeente door de jaren heen gestegen is.
- Parkeerkoffers worden echter niet overal goed gebruikt, in de praktijk soms lege parkeerkoffers en volle straten.
- Parkeerproblematiek oplossen en het versterken van groenstructuur kunnen conflicteren als doelen. Er wordt echter gesteld dat het opofferen van percelen openbaar groen ten gunste van parkeren vanuit de Wijkvisie niet wordt gestimuleerd.

Oplossing van
parkeerkoffers is
kwestie van
gewenning

SOCIALE STIJGING

Doelstelling:

Gaat over kansen, ontwikkeling, onderwijs en werk, meepraten, meedenken en zelf initiatief nemen. Maar het gaat ook over niet verder dalen. Onderwerpen: financiële zelfredzaamheid, vroeg- voorschoolse-educatie, taalontwikkeling, en arbeidsparticipatie.

Bureauonderzoek:

Centrale onderwerpen (indicatoren)

Onder de doelstelling sociale stijging worden vier centrale onderwerpen genoemd waar naar gekeken kan worden:

- Financiële zelfredzaamheid
- Vroeg- voorschoolse- educatie
- Taalontwikkeling
- Arbeidsparticipatie

Er is niet geconcretiseerd hoe en waar naar gekeken wordt om inzicht te krijgen in bovenstaande onderwerpen. In de Sociale Routeplanner is de doelstelling vertaald naar een aantal concrete projecten.

% personen met laag inkomen

	West	Steenwijkerland	NL
2009	52	44	
2013	55	44	40
2020	55,8	43,0	40,0

TABEL INKOMENS (CBS DATA)

% arbeidsparticipatie

	West	Steenwijkerland	NL
2008	65	75	...
2020	58	69	69

TABEL ARBEIDSPARTICIPATIE (CBS DATA)

Met data van het CBS kunnen we echter wel iets zeggen over de ontwikkeling van inkomens en arbeidsparticipatie. We zien dat het aandeel personen met een laag inkomen tussen 2009 en 2020 met bijna 4% is gestegen in Steenwijk-West, waar dit aandeel in de gemeente en landelijk gelijk is gebleven of zelfs is gedaald. Dit duidt op een negatieve ontwikkeling qua financiële zelfredzaamheid in West. Qua arbeidsparticipatie is een daling te zien in het

percentage tussen 2008 en 2020. deze daling is vergelijkbaar met de gemeente.

Voor de indicatoren educatie en taalontwikkeling zijn geen trendgegevens beschikbaar, waardoor er geen inzicht te geven is in de ontwikkeling van deze indicatoren in Steenwijk-West. De Willem-Alexanderschool is echter gekozen als locatie voor de pilot schoolmaatschappelijk werk om een belangrijke preventieve rol te spelen bij de veel voorkomende leer-opvoed- en opgroei problemen.

Projecten

- Co-Creatie
- Plusteam
- Brede School Steenwijk-West
- Moatien

Er zijn concrete projecten gekoppeld aan sociale stijging. Van deze projecten hebben met name Co-Creatie, Plusteam en Moatien positieve ontwikkelingen gerealiseerd. De Brede School Steenwijk-West is minder goed van de grond gekomen.

SOCIALE STIJGING

Interviews:

- Sociale stijging gaat naast de indicatoren ook over het maken van wooncarrière in de wijk. Bijvoorbeeld door van een huurwoning door te schuiven naar een koopwoning.
- De wijk heeft een toegankelijk en laagdrempelig inlooppunt nodig waar mensen terecht kunnen met vragen en kwesties.

De wijk in:

- Diverse bewoners geven aan binnen de wijk te zijn verhuisd naar een betere woning, of van een huurwoning naar een koopwoning te zijn verhuisd.

De wijkwerkplaats biedt 6 cliënten een vaste plek. En begeleidt circa 10-20 bewoners per jaar, waarvan circa 5 per jaar doorstromen naar vast werk.

Conclusie

- Het is lastig om met data iets te kunnen zeggen over de centrale onderwerpen op sociaal vlak omdat de indicatoren verder niet concreet gemaakt zijn. Op basis van CBS data is een lichte toename te zien van het aandeel lage inkomens en een lichte afname van de arbeidsparticipatie.
- Voor de indicatoren educatie en taalontwikkeling zijn geen trendgegevens beschikbaar, waardoor er geen inzicht te geven is in de ontwikkeling van deze indicatoren in Steenwijk-West.
- De Willem-Alexanderschool is gekozen als locatie voor de pilot schoolmaatschappelijk werk om een belangrijke preventieve rol te spelen bij de veel voorkomende leer-opvoed- en opgroei problemen.
- Er zijn concrete projecten gekoppeld aan sociale stijging. Van deze projecten hebben met name Co-Creatie, Plusteam en Moatien positieve ontwikkelingen gerealiseerd.

PARTICIPATIE

Doelstelling:

Gaat over het meedoen aan de samenleving, werken, bijdrage als vrijwilliger. Het gaat over het hebben van sociale contacten, mantelzorgen, voor elkaar zorgen. Maar ook meedenken en opkomen voor de belangen van de wijk.

Bureauonderzoek:

Onder de doelstelling participatie worden geen centrale onderwerpen of indicatoren benoemd. Er is dus niet geconcretiseerd hoe en waar naar gekeken wordt om inzicht te krijgen in de doelstelling. In de Sociale Routeplanner is de doelstelling vertaald naar een aantal concrete projecten. Onderstaande projecten zijn gelinkt aan het doe participatie.

Co Creatie is ingezet bij de ontwikkeling van de Aastraat, en de herinrichting van de Gasthuislaan en Bilderdijk-Vondelstraat. Co-creatie leverde betere plannen op, grotere tevredenheid en verrassende inzichten (11, 2019). Bij de ontwikkeling van de Piet Hein- en van Speykstraat en latere projecten is dit echter niet doorgezet. Een mogelijke verklaring is dat

het door strikter wordende regels steeds minder centraal staat.

Onder leiding van de **Wijkkracht** zijn er diverse participatie activiteiten opgezet. Op deze manier was de Wijkkracht een drijvende kracht. Echter nam de Wijkkracht bewoners ook veel werk uit handen. De inzet van de Wijkkracht is eind 2019 beëindigd en de werkzaamheden zijn overgenomen door Sociaal Werk De Kop. Onderzoek laat zien dat wijkbewoners de Wijkkracht niet missen (12, 2019).

Het Plusteam is doorontwikkeld naar de **Wijkwerkplaats**. De Wijkwerkplaats helpt hulpbehoevenden uit de wijk. Er zit een jobcoach op om dit aan te sturen die in de tijd van de Wijkkracht nauw samenwerkten. Er is gesteld in 2019 dat de doorontwikkeling van de Wijkwerkplaats ook de komende jaren aandacht vraagt (11, 2019).

Het project **Moatien** verzorgde een sociale marktplaats waar informeel contact tussen bewoners onderling tot stand wordt gebracht. Het beoogde

resultaat qua aantal contacten en interventies is niet behaald. Het project is daarom niet doorgezet. Het gegeven dat er hulpbehoevenden in de wijk zijn, heeft er voor gezorgd dat een andere insteek is gekozen. Vanuit de as van Moatien verrees de Wijkwerkplaats. Inmiddels een niet weg te denken project in de wijk (11, 2019).

Het **Wijkplatform** was een platform van bewoners uit de wijk. Gaandeweg is besloten het Wijkplatform op te heffen. Er is gekozen om te werken met projectgroepen die per project betrokken worden (ook op sociaal vlak). Per project zijn vrijwilligers betrokken.

Wijkcentrum **De Korf** staat volgens de evaluatie van 2019 inmiddels volledig op eigen benen (11, 2019). Vergrijzing van het bestuur is echter wel een zorg. Door de noodzaak om inkomsten te genereren is het risico dat De Korf zich ontwikkelt tot zalenverhuurcentrum. Verder zou het goed zijn om meer activiteiten voor de wijk te ontwikkelen.

PARTICIPATIE

Interviews:

- We moeten niet te hoge verwachtingen hebben van de inspraak van inwoners van de wijk. Bewoners blijken vaak organisatieschuw.
- De Wijkkracht was een drijvende kracht in de wijk, maar nam inwoners ook veel werk uit handen. De wijk heeft daarom sleutelfiguren nodig.
- In vergelijking met vroeger, en versterkt sinds corona, willen minder mensen zich inzetten voor (projecten van) de wijkvereniging.

De wijk in:

- Een aantal bewoners die wij spreken weten de ingangen te vinden om mee te denken of te helpen.
- Daar tegenover staat een grote groep die daar geen behoefte aan heeft. Argumenten zijn bijvoorbeeld dat er niet genoeg geluisterd zou worden of dat het onduidelijk is waarin meegedacht kan worden.
- Men vindt de huidige locatie van De Korf een achteruitgang ten opzichte van de oude locatie.

Conclusie

- Ondanks de positieve ervaringen o.a. Aastraat is Co Creatie niet doorgezet in latere projecten.
- Vanuit het Plusteam (Wijkwerkplaats) zijn er jaarlijks zo'n 15 cliënten actief in de wijk.
- Moatien: Er kwamen maar weinig vragen binnen en ook het aanbod van hulpgevers was vrij laag. Moatien is overgegaan in de Wijkwerkplaats.
- Effecten van het werken met projectgroepen i.p.v. met een Wijkplatform zijn onbekend (worden niet gemonitord).
- Daadwerkelijke participatie bevindt zich enkel op inspraakniveau (12, 2019).

Er is een
aanjager nodig
om bewoners te
activeren

De locatie van
De Korf is niet
laagdrempelig
genoeg

PREVENTIE

Doelstelling:

Gaat over het voorkomen van armoede, ziek worden door ongezond leven en van buiten de boot vallen. Het gaat over vroegtijdige interventies.

Bureauonderzoek:

Onder de doelstelling preventie worden geen centrale onderwerpen of indicatoren benoemd. Er is dus niet geconcretiseerd hoe en waar naar gekeken wordt om inzicht te krijgen in de doelstelling. In de Sociale Routeplanner is de doelstelling vertaald naar een aantal concrete projecten. Onderstaande projecten zijn gelinkt aan het doel preventie.

Projecten

- Gezond in West

Binnen het project **Gezond in West** staan het bevorderen van een gezonde leefstijl en het ontwikkelen van bewegingsprogramma's centraal. Er zijn tot op heden weinig resultaten bekend van het beweegteam en de middelen om mensen met een uitkering te laten bewegen. De moestuin bij dagcentrum De Slinger verkoopt geen betaalbare groenten meer aan bewoners, maar er is nog wel een vrijwilliger actief die samen met cliënten zich inzet voor de moestuin en de groenten worden gebruikt in de maaltijd van de woongroepen. Het 'Wijkresto' is tijdens corona gestopt en nadien is het, ondanks meerdere pogingen, niet gelukt om dit nieuw leven in te blazen.

Moestuin – archief Kijk op West (2010)

PREVENTIE

Interviews:

- Door de hoeveelheid problematiek in de wijk ben je vaak hoofdzakelijk met urgente individuele problematiek bezig, en overschaduwde dit soms langere termijn zaken als visie en beleid.
- We handelen nu veelal reactief, gericht op problemen.

De wijk in:

- Bewoners hebben ons weinig verteld over hun leefstijl of thuissituatie. Dit was echter ook geen onderdeel van onze vier hoofdthema's.

Conclusie

- Onbekend is welke resultaten er zijn om bewoners gezonder te laten leven.
- Er zijn diverse initiatieven geweest om voor weinig geld een gezonde maaltijd te kunnen maken (moestuin) of kopen (De Korf/Wijkresto). Onbekend is hoeveel bewoners hier gebruik van maakten. Inmiddels zijn de initiatieven gestopt.
- Met de wijkactie van KAW is onvoldoende te zeggen over eventuele problematiek achter de voordeur. Hier is niet gericht naar gevraagd.
- Het handelen is veelal reactief, mede door de hoeveelheid problematiek in de wijk.

Vooral bezig met
dagelijkse
problematiek, minder
met langere termijn
visie

F

SOCIALE CIJFERS

SOCIALE CIJFERS

We onderzoeken op basis van cijfermatige data hoe Steenwijk-West zich verhoudt tot de gemeente Steenwijkerland. Dit doen we op basis van data van de Buurtatlas, een initiatief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. We kiezen daarbij voor data die past bij de doelen van de Sociale Routeplanner. Het gaat daarbij over (ervaren) gezondheid, de sociaaleconomische positie en meedoen in en bijdragen aan de wijk. De bijpassende indicatoren die we hebben gekozen zijn daarom:

- Ervaren gezondheid
- Broze gezondheid
- Langdurige aandoeningen
- Moeite met rondkomen
- Inwoners met een bijstandsuitkering
- Eenzaamheid
- Lage veerkracht
- Vrijwilligerswerk

Voor deze indicatoren zijn cijfers bekend voor 2022 en trendcijfers 2012-2022. De databron is de landelijke Gezondheidsmonitor. Op basis van het SMAP-model is een betrouwbare inschatting per indicator gemaakt op

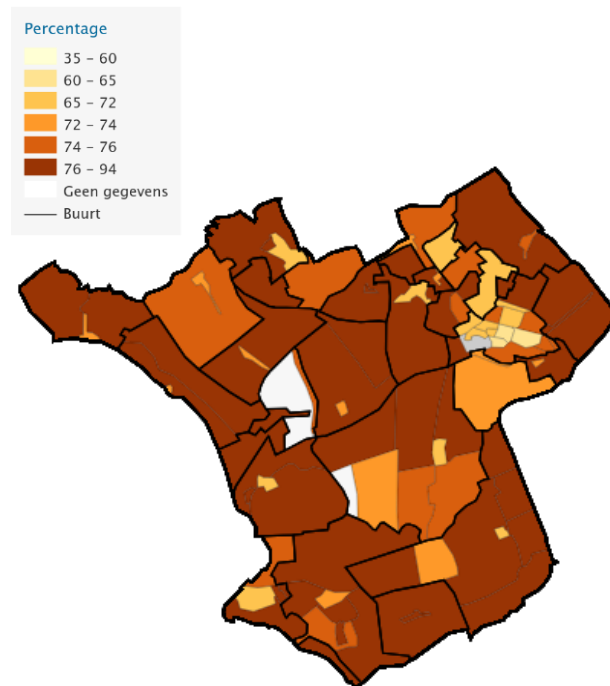
buurtniveau. De cijfers zijn daarmee bekend op landelijk, gemeentelijk en buurtniveau. Dit maakt het mogelijk een vergelijking te maken tussen het gemeentelijk gemiddelde en de wijk Steenwijk-West.

Ervaren gezondheid

De indicator ervaren gezondheid geeft inzicht in de mate waarin inwoners zelf vinden dat zij in goede gezondheid verkeren. Het gaat in Steenwijk-West om 60% van de inwoners ten opzichte van het gemiddelde van 71% in de gehele gemeente. De trendcijfers laten zien dat de ervaren gezondheid in Steenwijk-West ten opzichte van 2012 is afgenomen voor alle leeftijdsgroepen (kinderen, volwassenen en ouderen).

Broze gezondheid

De indicator broze gezondheid geeft inzicht in de kwetsbaarheid van oudere inwoners (65+). Een broze gezondheid betekent kort gezegd dat een oudere zodanig kwetsbaar is dat een kleine kwaal of normaal gesproken onschuldige val eenvoudig kan uitgroeien tot grote gezondheidsproblemen.

Ervaren gezondheid in Steenwijk-West (2022)

SOCIALE CIJFERS

Ook voor deze indicator scoort Steenwijk-West hoog ten opzichte van het gemiddelde in de gemeenten: 33,2% ten opzichte van 24,6%. Er is voor deze indicator geen trend bekend.

Langdurige aandoeningen

De indicator langdurige aandoeningen geeft inzicht in het aandeel inwoners dat een langdurige aandoening heeft. Mensen met langdurige aandoeningen hebben doorgaans meer kans aangewezen te zijn op een uitkering en hebben moeite om mee te doen in de wijk. Het gaat in Steenwijk-West om 39,8% van de inwoners ten opzichte van het gemiddelde van 33% in de gehele gemeente. De trendcijfers laten zien dat het aandeel mensen met een langdurige aandoening in Steenwijk-West ten opzichte van 2012 voor de leeftijdsgroep ouderen met ongeveer 4% is afgenomen. Er zijn daarmee dus minder ouderen in Steenwijk-West met een langdurige aandoening dan in 2012. Voor de andere leeftijdsgroepen is het aandeel nagenoeg gelijk gebleven.

Moeite met rondkomen

De indicator moeite met rondkomen geeft inzicht in het aandeel inwoners dat zelf aangeeft in de afgelopen 12 maanden moeite heeft gehad met rondkomen (cijfers 2022). Het gaat daarbij niet enkel om mensen die gebruik maken van een uitkering of een zeer laag inkomen hebben. Het gaat in Steenwijk-West om 32,2% van de inwoners ten opzichte van 17,2% in de gemeente Steenwijkerland. Steenwijk-West is hiermee de buurt met het hoogste aandeel inwoners die moeite heeft met rondkomen in de gemeente Steenwijkerland. De trend laat wel zien dat voor alle leeftijdsgroepen het aandeel inwoners dat moeite heeft met rondkomen is gedaald ten opzichte van 2012. Het gaat per leeftijdsgroep over een daling van 4-6%.

Inwoners met een bijstandsuitkering

Op basis van data van CBS statline kunnen we ook vaststellen hoeveel inwoners een bijstandsuitkering ontvangen in Steenwijk-West in 2009 en 2022. De cijfers laten zien dat het aandeel inwoners dat een uitkering ontvangt in Steenwijk-West ten opzichte van

2009 met 3% is toegenomen. Het aantal bijstandsgerechtigden in Steenwijk-West dus zowel relatief als in absolute aantallen toegenomen. Ook zien we dat in 2022 30% van alle bijstandsgerechtigden in de gemeente Steenwijkerland in Steenwijk-West wonen. In 2009 was dit 31%.

Indicator	Gemeente Steenwijkerland	Buurt Steenwijk-West
Aantal inwoners 2009	43.220	2.940
Aantal inwoners 2022	44.471	2.835
Uitkeringen 2009	510	160
Uitkeringen 2022	740	220
Aandeel inwoners met bijstandsuitkering 2009	1%	5%
Aandeel inwoners met bijstandsuitkering 2022	2%	8%

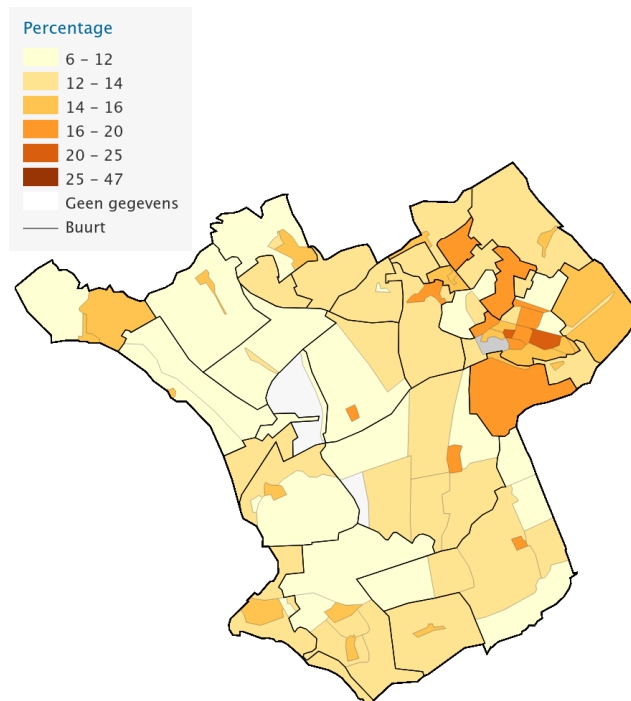
SOCIALE CIJFERS

Eenzaamheid

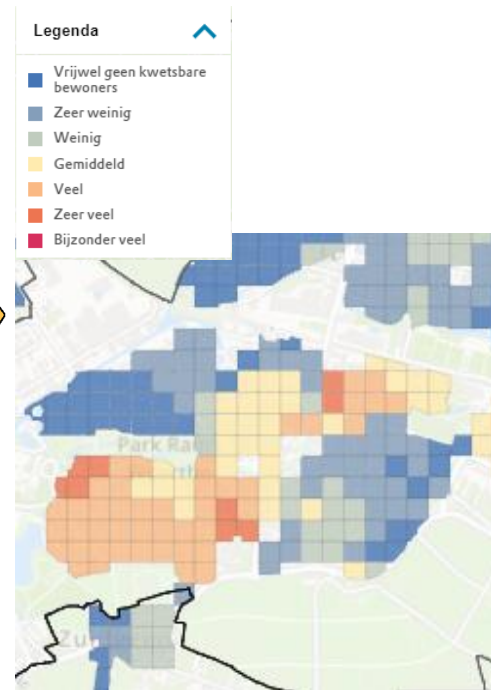
De indicator eenzaamheid geeft aan hoeveel volwassen inwoners aangeven zich enigszins tot zeer eenzaam te voelen. In Steenwijk-West gaat het om een percentage van 57,3% ten opzichte van een gemiddelde van 45% in de gemeente Steenwijkerland. De trendcijfers laten zien dat gevoelens van eenzaamheid in Steenwijk-West ten opzichte van 2012 is toegenomen voor alle leeftijdsgroepen met tot wel 6 tot 11%. De stijging is het sterkst voor volwassen tussen 18 en 65 jaar en het minst sterk voor ouderen van 65 jaar of ouder.

Lage veerkracht

De indicator lage veerkracht geeft aan waar veel mensen moeite hebben met o.a. het omgaan met tegenslagen en moeilijke situaties en perioden. In Steenwijk-West geeft 24,8% van de volwassen inwoners aan dat zij een lage veerkracht ervaren. In de gehele gemeente Steenwijkerland is dit 15,8%. Er zijn geen trendgegevens bekend voor deze indicator. De veerkrachtk kaart met het aandeel kwetsbare bewoners die door Woonconcept wordt gehanteerd sluit hierbij aan.

Lage veerkracht in Steenwijk-West (2022)

Kwetsbare bewoners in Steenwijk-West (2022)

SOCIALE CIJFERS

Vrijwilligerswerk

De indicator vrijwilligerswerk geeft aan hoeveel volwassen inwoners aangeeft vrijwilligerswerk te doen. In Steenwijk-West gaat dit om 21,2% ten opzichte van 30,1% in de gehele gemeente Steenwijkerland. Wederom is Steenwijk-West daarmee één van de wijken die het minst goed scoort. De trend laat daarnaast zien dat het aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk doet is afgenomen met 3-8% ten opzichte van 2012.

G INSPIRATIE

BRENG HET AANDEEL SOCIALE HUUR OMLAAG

Inspiratie bij aanbeveling 2: Nieuwbouw Dordrecht KAW

De Vogelbuurt in Dordrecht, een gezellige wijk uit de naoorlogse periode, kampte met afnemende leefbaarheid door verouderde portiekflats. Er is een nieuwbouwplan ontwikkeld om diversiteit te bevorderen met verschillende soorten woningen. De mix van huur en koop, appartementen en grondgebonden woningen die aansluiten bij de typische stempelstructuur geeft de wijk een impuls.

Om meer variatie te brengen in de Vogelbuurt zijn verouderde portiekflats gesloopt en vervangen door 133 nieuwe woningen. Het ontwerp is geïnspireerd op de jaren '50 architectuur en vormt een harmonieus geheel binnen het bestaande stedenbouwkundige plan. Dit heeft geresulteerd in een buurt waar bewoners trots en met plezier wonen.

De diverse woningtypen en stijlvolle uitstraling van de nieuwbouw hebben geleid tot een gevarieerder bewonersbestand in de Vogelbuurt. Bewoners en buurtwerkers bevestigen dat de leefbaarheid is verbeterd. Bij het bouwen lag de focus op het behouden van de essentie van de buurt (17, 2020).

Vogelbuurt Dordrecht – KAW (2021)

BRENG HET AANDEEL SOCIALE HUUR OMLAAG

Inspiratie bij aanbeveling 2: 3 knoppen

Naar een betere balans

De Kolenkit

Ongeveer de helft van de bestaande woningen is gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw.

"Vóór de vernieuwing bestond de Kolenkitbuurt volledig uit sociale huurwoningen.

Nu zijn er ook huurwoningen in de vrije sector en koopwoningen. Ik heb gemerkt dat eigenaren makkelijker initiatieven voor de buurt ontplooiën en dat ze huurders weten te enthousiasmeren in hun drang om de buurt beter te maken."

De Lariks, Assen

Actium Wonen en de gemeente Assen bouwen 128 huizen terug langs de DAS-locatie in de wijk Lariks.

De 102 sociale huurwoningen zijn gesloopt. Er is een nieuw stedenbouwkundig plan gemaakt, met dit keer naast 73 sociale huur ook 55 koopwoningen. Verder komt er een woonblok van 17 levensloopbestendige huurwoningen in hofvorm. Aan de rand van het terrein is plek voor verschillende koopwoningen: twee-onder-een-kap, rijwoningen en patio's.

Rotterdam-Zuid

Rotterdam wil de komende jaren van 20.000 goedkope woningen af, waarvan 12.000 door sloop. "Dat is uiteindelijk het beste voor alle Rotterdamers."

"Veel mensen moeten hun huis verlaten. Betalen zij de prijs voor uw vernieuwingsdrang?"

"Het gaat hier niet om 'een prijs betalen'. De stad moet meer in balans komen, we moeten de monocultuur van sociale woningen - vooral op Rotterdam-Zuid - doorbreken. Dat versterkt de wijk én de lokale economie."

De Wijert, Groningen

De Huismeesters gaat in de wijk De Wijert 262 woningen slopen en vervangen door nieuwbouw. Daarnaast verkoopt De Huismeesters in de wijk 112 woningen.

De verkoopopbrengst wordt ingezet om nieuwe betaalbare en duurzame woningen te bouwen. Bovendien ontstaat met nieuwbouw en verkoop een buurt met een diversiteit in de woningsamenstelling en biedt ook de mogelijkheid dat bewoners in de wijk kunnen blijven wonen. De plannen zijn enthousiast ontvangen.

Testen voor toegang

"Nieuw" experiment voor woningtoewijzing in Vreewijk

Tuindorp Vreewijk is een bijzonder stukje in Rotterdam. En dat moet vooral zo blijven. Dat vinden niet alleen de bewoners, maar ook Havensteder en de gemeente Rotterdam. Om die reden is Havensteder gestart met een experiment rondom de toewijzing van woningen binnen het beschermd stadsgezicht van Vreewijk. Daarbij onderzoeken woningzoekenden zelf of ze passen bij de wijk.

Willen woningzoekenden in Vreewijk wonen, dan kunnen zij niet meer op elke woning reageren via WoonNet Rijmond. In plaats daarvan worden ze verwezen naar de website www.woneninvreewijk.nl. Daar vullen ze een test in, waarmee ze onderzoeken welke woonwensen ze hebben. "Op deze manier kunnen we de woonwensen van mensen veel beter matchen met e woning en de buurt", zegt Christian Zwart, programmamedewerker bij Havensteder.

Het werkt echt!

Leefbaarheid wijken verbeterd door verkoop huurwoningen

Corporaties verkopen een deel van de sociale huurvoorraad. Dat doen ze om verschillende redenen. Eén daarvan is het creëren van meer gemengde wijken om zo de leefbaarheid te verbeteren. Dat blijkt ook zo uit te pakken. MKBA-onderzoek van RIGO, in opdracht van Woonbron en Ymere, laat dit zien. Voorwaarde is wel dat er voldoende woningen in een buurt worden verkocht.

BRENG HET AANDEEL SOCIALE HUUR OMLAAG

Eerste stappen

Variëren in de toewijzing

Elke corporatie heeft 7,5% vrije ruimte om woningen niet-passend toe te wijzen. Door hier met de gemeente afspraken over te maken kan de vrije ruimte worden verdubbeld naar 15%. Zo kan de corporatie bewust plekken kiezen die niet via het reguliere woningtoewijzingssysteem worden aangeboden, maar waarvoor een andere doelgroep gezocht wordt. Voor Steenwijk-West kan dit een oplossing zijn. Op het schaalniveau van de wijk, door met kandidaat-huurders in gesprek te gaan over hun rol en bijdrage. Of op het schaalniveau van straat of woning(blok), op plekken waar minder veerkracht is. De gemeente en Woonconcept kunnen in de prestatieafspraken vastleggen dat er 15% vrije ruimte wordt ingezet.

Verkoop van sociale huurwoningen

Woningen verkopen is effectiever dan variëren in de toewijzing. Bij verkoop komen er daadwerkelijk meer woningeigenaren bij in de wijk, met aantoonbaar positieve effecten op de leefbaarheid. Daarvoor is het wel van belang dat er een minimale hoeveelheid van 2,5% in vier tot vijf jaar wordt verkocht. Verkoop als middel wordt op dit moment weinig ingezet door corporaties, vanwege de hoge marktdruk. Een snelle blik op de marktvraag voor Steenwijkerland levert geen extreem beeld op. De sociale voorraad zou vooral beter verdeeld moeten worden over de wijken en dorpen/steden. Het is wel van belang dat verkoopwoningen voldoende kwaliteit hebben, of specifiek als kluswoning worden verkocht. Ook daarover kan worden nagedacht.

Sloop-nieuwbouw

In vrijwel alle wijken met een zeer hoog aandeel sociale huur wordt sloop-nieuwbouw als middel ingezet. Dit is ook het meest effectief: zowel sociaal als fysiek krijgt de wijk een brede impuls. Vanzelfsprekend werkt dit alleen wanneer er niet alleen sociale huur teruggebouwd wordt, maar juist een mix met ook voldoende koop en eventueel duurdere huur. De hoge druk op de woningmarkt en de ingewikkelde regelgeving kunnen dit bemoeilijken, maar het is van levensbelang voor het transformeren van deze wijk. Er is al veel gesloopt in Steenwijk-West, maar in het laatste grote project (Bloemenbuurt) is een monotoon programma teruggebouwd. Dit is een gemiste kans. Via vrije verkoop kan dit eventueel nog gerepareerd worden, maar dat vraagt wel om een koerswijziging.

MAAK EEN PARTICIPATIEF ONTWERPKADER

Inspiratie bij aanbeveling 3: Wijkvernieuwing Selwerd

De aan de noordkant van de stad Groningen gelegen jaren 60 wijk Selwerd gaat zowel sociaal als fysiek flink op de schop. Met alle partners in de wijk wordt er gewerkt aan het levensgeluk en perspectief voor de bewoners, het vernieuwen van de woningvoorraad, de verduurzaming van de wijk en de herinrichting van alle openbare ruimte. In de openbare ruimte hebben we te maken met diverse nieuwe opgaven: de wijk klimaatbestendig maken, anders omgaan met mobiliteit en parkeren, groene ruimtes meer betekenis geven en uitnodigen tot meer beweging.

Om al deze ambities een plek te geven in de (schaarse) openbare ruimte moeten er lastige afwegingen en keuzes worden gemaakt: meer ruimte voor voetgangers betekent bijvoorbeeld minder ruimte voor de auto. Tegelijkertijd voorkomen dat de wijk geen lappendeken wordt en dat de wijk samenhangend en herkenbaar blijft. In de Bouwdoos Selwerd zijn daarom handvatten opgenomen die hierbij helpen. Het is een document dat enerzijds houvast biedt voor de

grootschalige wijkvernieuwing en anderzijds een levend document vormt, wat naar aanleiding van nieuwe inzichten en toevoegingen kan worden aangepast.

Eerste stappen

1. Breng met betrokken partijen en bewoners uitgangspunten en ambities voor de wijk in kaart.
2. Hoe zit de wijk in elkaar? Wat was de oorspronkelijke ontwerpgedachte onder andere op het gebied van architectuur en stedenbouw?
3. Formuleer vanuit begrip van de wijk en ambities inrichtingsprincipes voor de openbare ruimte.

MAAK EEN PARTICIPATIEF ONTWERPKADER

Inspiratie bij aanbeveling 3: Doorbraakprojecten duurzaamheid KAW

Met een aantal duurzame doorbraakprojecten werkt KAW aan een versnelling om opgaven als klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit vorm te geven en de gebouwde omgeving te verduurzamen.

Ontwerpstudie Vinkhuizen

Vinkhuizen is een rationeel gebouwde jaren 60-70 wijk in Groningen. Uitgangspunt bij de ontwerpstudie is het behouden en versterken van bestaande groenstructuren in de wijk. Vervolgens het verbinden van deze gebieden. Dit kan door overbodige straten of tussenstukken in de wijk te vervangen door meer groen. Zorgen voor gelaagdheid en verspringen in de gevel bij (nieuwe) gebouwen om verschillende ecologische gebieden te creëren voor dieren die voorkomen in Vinkhuizen.

Eerste stappen

1. Optimaliseren woonstraat

Inrichting openbare ruimte groen waar kan – hard waar moet.

Ontwerpmiddelen:

- Klimaatbestendige straat
- Strategische plaatsing bomen
- Ontsnippen bestaand groen
- Verwijderen overbodige parkeerplaatsen

2. Optimaliseren privaat domein

Inrichting privé buitenruimte en directe gebouwomgeving.

Ontwerpmiddelen:

- Vergroening van tuinen
- Groene omzoming van gebouwvolumes
- Plekken voor collectief/extensief beheer
- Groene daken

3. Oplossen restvraag

Nestvoorzieningen in gebouwen.

Ontwerpmiddelen:

- Nestvoorzieningen in openbare ruimte
- Nestvoorzieningen in gebouwen
- Oversteekplaatsen

ORGANISEER EN MEET SOCIALE IMPACT

Inspiratie bij aanbeveling 4: Wijkvernieuwing Selwerd KAW

1 op de 4 kinderen in Selwerd groeit op in armoede en de gezondheid van de bewoners gaat achteruit ten opzichte van het stedelijk gemiddelde. Met de wijkvernieuwing gaan we voor verbetering voor en door bewoners, gericht op gezondheid en welbevinden. We zoeken samenwerkingen op en gaan mét de bewoners aan de slag voor zowel de woningen, de openbare ruimte en de sociale cohesie.

Landelijk onderzoek bevestigt dat wijkvernieuwing het meest effectief is wanneer er op grote schaal en op verschillende gebieden maatregelen worden genomen. Daarom kiezen we in Selwerd voor een integrale aanpak waarbij verschillende plannen en ideeën worden gecombineerd.

Voor de herinrichting van straten vanwege het warmtenet is het belangrijk om de ruimtelijke inrichting, groen, wandel- en fietsroutes, en milieukwaliteit sociaal te benaderen. De ABCD-aanpak helpt bij het begrijpen van bewonersbehoeften door buurtkaarten te maken en sleutelfiguren te vinden. Actieve betrokkenheid van bewoners bevordert sociale cohesie en creëert een gezamenlijk gevoel van welzijn: hoe kunnen we hier samen prettig wonen? (18, 2022).

Selwerd Groningen – KAW (2022)

ORGANISEER EN MEET SOCIALE IMPACT

Inspiratie bij aanbeveling 4: Het Impactpad

In opdracht van Ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Economische Zaken en Klimaat en Buitenlandse Zaken. Zie www.impactpad.nl.

Wat is impact?

De impact van een aanpak bestaat uit: de effecten die aan de activiteiten van een aanpak toegeschreven kunnen worden. Deze effecten kunnen zowel positief als negatief, bedoeld of onbedoeld en direct of indirect zijn. Impact heeft dus verschillende dimensies.

Hoe vorm je een eerste beeld van de impact van activiteiten?

Door onder meer de volgende vragen te stellen:

- Op wie (op welke stakeholders) heb ik effect?
- Welke effecten verwacht ik te hebben op iedere stakeholder?
- Hoe groot zijn die effecten? Bijvoorbeeld: bereik ik een relatief klein effect bij veel mensen, of heb ik juist veel effect op een klein aantal mensen.
- Hoe belangrijk zijn die effecten voor stakeholders?
- Hoe groot is mijn aandeel in de effecten? Wat zou sowieso al gebeuren, zonder mijn activiteiten?

Waarom impact meten?

De maatschappelijke missie staat vaak voorop bij sociale en fysieke wijkvernieuwing. De inzet van mensen & middelen is groot bij een wijkaanpak en het vraagt om een langjarig commitment van alle betrokken partijen. Het is dan ook logisch dat je graag wilt weten in hoeverre de maatschappelijk missie wordt gerealiseerd, ofwel: wat is de impact? Om een goed en onderbouwd beeld van je impact te krijgen, moet je impact meten. De twee voornaamste redenen hiervoor zijn:

1. Je krijgt inzicht in wat werkt en op welke manier, zodat je kunt sturen op het vergroten of zelfs maximaliseren van je impact.
2. Je kunt bij verschillende stakeholders onderbouwen wat je hebt bereikt en communiceren over je maatschappelijke waarde. Met impactdata kun je stakeholders overtuigen en het draagt bij aan het motiveren van alle betrokkenen als zij zien dan hun werk daadwerkelijk impact heeft.

Eerste stappen

Het Groeipad

Er zijn vijf niveaus van impactmeting die je kunt doorlopen: van een relatief eenvoudige eerste meting naar een robuuste en complete impactmeting. De niveaus volgen elkaar op, zoals is te zien in onderstaande figuur.

'De belangrijkste reden om impact te meten, is om impact te maximaliseren. Het levert zicht op de effectiviteit van wat je doet. Hier kun je vervolgens op sturen en je energie in de meest impactvolle activiteiten steken.'

**Annemiek Dresen,
New Bees**

figuur 1 - Het Groeipad

H

BRONVERMELDING

BRONVERMELDING

Binnen het onderzoek maken we gebruik van verschillende bronnen. De gebruikte bronnen hebben we ingedeeld met cijfers. We verwijzen hiernaar met **(cijfer, jaartal)**. Het overzicht van de gebruikte bronnen inclusief indeling op cijfer zie je in de tabel rechts.

1	2009 t/m 2017	Steenwijk-West Gegevens Omnibus
2	2009	Wijkvisie Steenwijk-West 2025
3	2013	De Wijkkracht is vertrokken
4	2014	Eindtekst Steenwijk-West Evaluatie
5	2014	Wijkvisie Steenwijk-West Tweede Termijn
6	2015	Offerte Wijkkracht
7	2015	Sociale Routeplanner Steenwijk-West
8	2016	SD Onderzoeksrapport Steenwijk-West
9	2016	Tussenrapport Sociale Routeplanner Steenwijk-West
10	2017	Wijkvisie 2.0
11	2019	Evaluatie 2e Termijn en PvA 3e Termijn
12	2019	Onderzoeksrapport Viaa
13	2019	Evaluatie en Toekomstvisie Wijkvisie 2025
14	2023	Presentatie werkvergadering Raad Steenwijk-West
15	2017	Het mengen van buurten bestendigt bestaande ongelijkheid, Sociale Vraagstukken (https://www.socialevraagstukken.nl/ongelijkheid-komt-niet-door-de-buurt-waar-iemand-woont/)
16	2020	Onderzoek "Ruimte Zat", KAW (https://www.kaw.nl/wp-content/uploads/2020/06/KAW_RUIMTE_ZAT20200623.pdf)
17	2020	Nieuwbouw Dordrecht, KAW (https://www.kaw.nl/projecten/nieuwbouw-dordrecht/)
18	2022	Wijkvernieuwing Selwerd, KAW (https://www.kaw.nl/projecten/wijkvernieuwing-selwerd/)

PROJECTNAAM

Evaluatie 25 jaar wijkvernieuwing Steenwijk-West

IN OPDRACHT VAN

Gemeente Steenwijkerland en Woonconcept

PROJECTTEAM

David Bergtop

Déan Klimp

Charlotte Puister

Lars Marée

Bastiaan Prickartz

Daan Kingma

Lianne Slotman

DATUM

6 mei 2024

KAW

Groningen Kattenhage 1 9712 JE GRONINGEN | Postbus 1527 9701 BM GRONINGEN

Rotterdam Pelgrimsstraat 1 3029 BH ROTTERDAM

Eindhoven Rechtestraat 59c 5611 GN EINDHOVEN

www.kaw.nl | +31 88 529 0000 | info@kaw.nl

